

МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
www.economy-confer.com.ua

Світ економічної науки

Збірник тез міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції

Випуск 20

20 лютого 2020 р.

Тернопіль 2020

"Світ економічної науки. Випуск 20": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2020. – 74 с.

УДК 330 (063)
ББК 65я431

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Світ економічної науки. Випуск 20», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Наші збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ / RSCI".

Адреса оргкомітету:
46005, Україна, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економіка та підприємництво

<i>Андрусь Ольга Іванівна</i> СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	6
<i>Дворська Анжела Олександрівна</i> БИООБОГАЩЕНИЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР.....	8
<i>Дехтяр Сергій Сергійович</i> ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	10
<i>Зінченко Олена Ярославівна</i> КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	14
<i>Крупіна Ганна Володимирівна</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	16
<i>Мізан Ірина Миколаївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІНИ НА РЕКЛАМУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	18
<i>Мочурад Алла Дмитрівна</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В КАНАДІ.....	20
<i>Сахарова Наталія Леонідівна</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	24
<i>Серьогіна Валентина Валеріївна</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	28
<i>Феняк Лариса Анатоліївна</i> ВПЛИВ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	30
<i>Dumik Natalia Anatolievna</i> INNOVATIONS IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT.....	34

Менеджмент. Маркетинг

***Гур'янова Вікторія Сергіївна* ЗНАЧЕННЯ МЕТОДІВ МОТИВАЦІЇ
ДЛЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ.....36**

***Сиволап Лариса Анатоліївна* ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-
МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....38**

Облік, статистика і аудит

***Артюх Оксана Валентинівна, Вонсович Олена Олександрівна*
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТОВАРІВ: АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ.....43**

Економічний аналіз. Економіко-математичне моделювання

***Погосян Луїза Оганесовна* ДОМІНУЮЧІ ПОКАЗНИКИ
СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ СЕРЕД СЕР В РЕГІОНАХ
УКРАЇНИ.....45**

Банківська справа. Фінанси, грошовий обіг та кредит

***Савенко Дмитро Олександрович* ТРАНСФОРМАЦІЯ
ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ.....48**

Податкова система. Бюджетна система. Правові відносини в економічній
системі

***Барзилович Анастасія Дмитрівна* ЕКОНОМІЧНІ МЕТОДИ
РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....51**

***Огданська Ольга Дмитрівна, Прокопенко Ілона Володимирівна*
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....54**

Світова економіка та міжнародні відносини

***Бусарєва Тетяна Геннадіївна* ПРОПОЗИЦІЇ СТОСОВНО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ.....58**

**Тагірова Ольга Вікторівна ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ....61**

Економічна наука та освіта

**Гудима Роксолана Петрівна ЗАСТОСУВАННЯ КОЕФІЦІЄНТА
БІВЕРА ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ
НЕЗАДОВІЛЬНОЇ СТРУКТУРИ БАЛАНСУ.....64**

**Зіброва Олена Володимирівна НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....66**

**Огданська Ольга Дмитрівна, Косінова Олена Володимирівна
ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІТ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ.....68**

**Трипольська Тетяна Геннадіївна ОПОРНА ШКОЛА ЯК
ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ОСВІТИ.....72**

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Андрусь Ольга Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки і підприємництва,
Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського*

Стрімкий розвиток сучасного конкурентного середовища зумовлює появу нових компаній, продуктів, послуг, а підприємствам, які конкурують на ринку, стає все важче зберігати конкурентні позиції на ринку. Саме тому топ-менеджери провідних світових компаній впродовж останніх декількох років акцентують увагу на конкурентоспроможності підприємств та продукції.

Українські підприємства, узагальнюючи досвід провідних світових компаній прагнуть підвищити конкурентоспроможність підприємств та продукції.

Аналіз статистичних даних свідчить, що конкурентоспроможність українських підприємств, як і їх продукції на міжнародному ринку є недостатньо високою. Причинами недостатнього рівня конкурентоспроможності продукції підприємств національної економіки є [1]:

- повільні темпи розвитку науково-технічного прогресу;
- нестача матеріальних і нематеріальних ресурсів для покращення якості продукції та збільшення асортименту, реорганізація системи управління на підприємстві та впровадження інновацій на виробництво;
- фізичний і моральний знос основних засобів;
- низький рівень підготовки спеціалістів з управління якістю на всіх рівнях підприємства;
- великі витрати на впровадження заходів із підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, які б відповідали міжнародним аналогам та невизначеність джерел їх фінансування.

Означені причини обумовлюють вкрай низьку конкурентоспроможність продукції українських підприємств та визначили проблему підвищення їх конкурентоспроможності як одну з пріоритетних.

Одним із ефективних шляхів підвищення якості і конкурентоспроможності продукції підприємств як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках є більш ретельне упровадження стандартизації - засобу забезпечення високого рівня якості продукції. Оскільки саме стандарти та технічні умови виробництва узагальнюють сучасні запити споживачів стосовно якісних характеристик продукції та тенденцій розвитку науково-технічного прогресу.

Для підвищення якості та конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств необхідно запровадити сучасний комплекс систем управління якістю, який охоплює [2]:

- ✓ визначення доцільності впровадження системи управління якістю та сфери її поширення;
- ✓ розробку системи управління якістю;
- ✓ доведення ідеї поліпшення якості до кожного працівника підприємства та впровадження системи управління якістю на підприємстві;
- ✓ опрацювання та впровадження заходів управління якістю.

Отже, з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств національної економіки та їх продукції доцільно впроваджувати новітню систему управління якістю, яка відповідає світовим стандартам та на її основі розробляти практичний комплекс дій з метою розв'язання означеної проблеми.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств / Балабанова Л.В., Холод В.В. – К.: «ВД Професіонал», 2006. – 148 с.
2. Марцин В.С. Механізм забезпечення конкурентоспроможності товару та показники її оцінки // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №1 (79). – с.37.

БИОБОГАЩЕНИЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР

Дворська Анжела Олександрівна

магістрант, Тюменський державний університет

В данной статье были рассмотрены сельскохозяйственные подходы, направленные на улучшение состояния питания и, в конечном итоге, здоровья бедных в развивающихся странах.

Ключевые слова: сельское хозяйство, экономика, микроэлементы, биообогащение.

Традиционно, проблемы питания в бедных странах в первую очередь приравниваются к прямому голоду, что означает недостаточное потребление питательной энергии. Соответственно, дискуссия о том, как решить мировую продовольственную проблему, в основном вращается вокруг вопроса о том, является ли голод (технической) проблемой производства продуктов питания или (социальной) проблемой распределения продуктов питания. Это особенно важный вопрос, поскольку сельскохозяйственная биотехнология используется для улучшения урожая. Однако, несмотря на то, что в мире насчитывается около одного миллиарда голодных, существует еще одна проблема питания, которая часто остается незамеченной; а именно, недоедание с питательными микроэлементами, которое также удачно называют «скрытым голодом».

Нехватка питательных элементов из-за недостаточного потребления энергии ощущается теми, кто страдает от голода и приводит к истощению и задержке роста. Недостаток питательных микроэлементов в рационе питания людей имеет менее ощутимые, но, тем не менее, несет потенциально серьезные последствия для здоровья. Дефицит питательных микроэлементов может вызывать, в частности, недостаток выносливости, нарушение физического и когнитивного развития, заболеваемость, слепоту и - вследствие повышенную восприимчивости к инфекционным заболеваниям - преждевременную смерть. Наряду с явным голодом и избыточным весом дефицит питательных микроэлементов представляет собой третий аспект глобальной проблемы недоедания. На первый взгляд, недостаток необходимых витаминов и минералов в рационе людей может

быть менее заметен, поэтому его также называют «скрытым голодом», но он является одним из ведущих факторов глобального бремени болезней. В то время как недоедание с питательными микроэлементами было признано проблемой общественного здравоохранения, и такие мероприятия, как добавки или обогащение, осуществляются с переменным успехом в развивающихся странах, прогресс, тем не менее, был ограниченным.

В этом контексте был разработан новый подход, целью которого является повышение питательной ценности продовольственных культур посредством традиционной селекции растений для более высокого содержания витаминов и минералов. Это называется биообогащением. Основным преимуществом этого подхода является его ориентация на сельские районы. Более того, широкое и постоянное выращивание этих культур, их потребление, позволяет использовать эффект масштаба в получении питательных преимуществ. Это делает биообогащение потенциально очень экономически эффективным вмешательством. Пока лишь очень немногие биообогащенные культуры достигли стадии распространения. Тем не менее, значительный объем исследований показывает, что возможно увеличение содержания микроэлементов в сельскохозяйственных культурах, будь то путем селекции или агрономических подходов. Более того, биообогащение сельскохозяйственных культур не влияет на соответствующие агрономические свойства, которые могут снизить их приемлемость для фермеров. Заметные изменения в культурах, которые могут повлиять на восприятие потребителем, происходят только тогда, когда они разводятся с повышенным содержанием каротина, и в этом случае культуры приобретают более темный желтый или оранжевый цвет. Чтобы обеспечить широкое признание таких культур, могут потребоваться меры по повышению осведомленности о недостаточности питательных микроэлементов и связанных с этим преимуществами биообогащения. Между тем, экономические оценки, которые моделировали потребление биообогащенных сельскохозяйственных культур, подтвердили, что если эти культуры могут быть нацелены на достаточно большие группы населения, где преобладает дефицит витаминов и минералов, они действительно могут представлять собой очень экономически эффективные меры общественного здравоохранения. Однако в тех

случаях, когда биообогащение производится с помощью генной инженерии, сельскохозяйственные культуры сталкиваются с сопротивлением со стороны активистов, которые выступают против использования современной биотехнологии в сельском хозяйстве, даже если это поддерживает гуманитарную цель [1].

Список использованных источников:

1. The Oxford Handbook of Food, Politics, and Society Edited by Ronald J. Herring, 2015 (Оксфордский Справочник по еде, политике и обществу под редакцией Рональда Дж. Херринга, 2015)

ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Дехтяр Сергій Сергійович

аспірант Дніпровського національного університету залізничного транспорту ім. ак. Лазаряна

В науковому середовищі на теперішній час не існує єдиної думки та не має жодної загально визнаної класифікації наукових підходів щодо визначення категорії «економічна безпека». Такий стан справ викликає необхідність визначення пріоритетних напрямів інтерпретації цього поняття. Враховуючи сучасні виклики, виникає потреба у постійному вдосконаленні теоретичних аспектів економічної безпеки, як визначального чинника забезпечення умов економічного зростання.

Основні елементи категорії «економічна безпека» були розглянуті в працях великої кількості авторів. Вказану економічну категорію досліджували: О.І. Барановського, І.Ф. Білько, З.С. Варналія, Т. Васильців, В. Геєць, Б. Губський, А. Гуменюк, О. Макара, В. Мунтіян, Г. Пастернак-Таранушенко, О. Чувардинський та багато інших. Віддаючи належне науковим здобуткам недостатньо вирішеними залишаються питання щодо визначення сутності категорії економічної безпеки, переліку її структурних підсистем і елементів, а також необхідності розроблення структурно-функціональної моделі поєднання і взаємодії всіх елементів економічної безпеки. Аналіз наукових публікацій останніх років показав, що сучасні науковці при дослідженні економічної безпеки в основному

констатують необхідність доопрацювання у цій сфері, аналізують еволюцію поняття та класифікують різні визначення «економічної безпеки» спираючись безпосередньо на трактування цієї категорії певними авторами. Зрівнюють, класифікують і створюють нові варіанти визначення «економічної безпеки» [2,3,4].

Дотепер вчені не дійшли згоди щодо єдиного трактування поняття «економічна безпека». Про суттєві розбіжності відносно даної дефініції свідчать різні підходи, відповідно до яких економічну безпеку розглядають як економічну стійкість, стабільність, незалежність; сукупність умов та факторів, які забезпечують необхідний рівень економічного розвитку; процес прийняття управлінських рішень, що забезпечує максимальний рівень економічного зростання; стан захищеності від певного роду загроз та небезпек тощо

Незважаючи на різноманіття аспектів, у межах яких розглядається поняття «економічної безпеки підприємства» жодне із запропонованих визначень не можна спростувати. Всі вони є правильними та логічними за своєю сутністю та структурою. Але, в той же час, погодитися з будь-яким із них у повній мірі не можна. Стає зрозумілим, що такий підхід не приносить фактичних результатів.

З метою правильного, точного і логічно вірного тлумачення поняття вважаємо, що перш за все необхідно визначити суб'єкт стосовно якого воно застосовується. Для категорії економічної безпеки це має пріоритетне значення. Суб'єктами економічної безпеки можуть бути фізична особа (окрема людина), юридична особа (підприємства всіх форм власності) та держава. Всі ці суб'єкти взаємодіють один з одним але знаходяться на різних рівнях економічної ієрархії. Цілком зрозуміло що у кожного із вказаних суб'єктів будуть свої індивідуальні пріоритети економічної безпеки. Визначення пріоритетів економічної безпеки ускладнюється і тим що, наприклад, юридичні особи, розділяють на малі, середні та великі підприємства[5,6,7]; фізичні особи знаходяться на різних ступенях суспільної ієрархії (заможні, бідні, середній клас); а у кожній держави є вихідні сильні та слабкі сторони (географічне положення, природні ресурс, тощо). В кожного з них буде свій набір факторів впливаючих на безпеку. І в цьому випадку неможливо знайти універсальне визначення поняття «економічної безпеки» без чіткого визначення параметрів «підприємства». Теж саме стосується і фізичних

осіб і держави між якими взагалі можуть виникати протиріччя у сфері забезпечення ними своєї економічної безпеки. Адже держава виступає не лише гарантом економічної безпеки своїх громадян, але й сама може бути для них джерелом загроз (знецінення грошових заощаджень, затримки з виплатою заробітної платні, непомірні податки тощо). У кожного із названих суб'єктів буде своя індивідуальна система забезпечення економічної безпеки. Таким чином суб'єкти є певного роду вигондонабувачами економічної безпеки.

Стосовно визначення об'єкту економічної безпеки теж наявні певні наукові дискусії і протиріччя. Об'єктами економічної безпеки є економічні системи в цілому і всі окремі елементи економічних систем: фактори виробництва, економічні відносини, організаційно-економічні механізми, економічна політика. Деякі науковці до об'єктів економічної безпеки відносять її природні багатства держави і суспільство з усіма його Інститутами [8]. Остаточного визначення або переліку об'єктів економічної безпеки не існує. Об'єкти економічної безпеки динамічні. Кожен суб'єкт економічної безпеки є учасником економічних відносин, і тому, має на об'єкт певний рівень впливу.

Враховуючи вищевикладене можна стверджувати що економічна безпека є багаторівневої системою. Забезпечення економічної безпеки залежить від правильного визначення її основних елементів. Можна зробити висновок про те, що основними елементами структурної моделі категорії економічної безпеки виступають її суб'єкти. Перш ніж визначати або класифікувати поняття «економічна безпека» першочергово необхідно дати характеристику суб'єкту економічної безпеки і визначити ступінь його впливу на об'єкт. Додатково пропонуємо використовувати термін «індивідуальна економічна безпека» який і буде перш за все визначати особливості та індивідуальні характеристики «вигодонабувача» результатів системи забезпечення економічної безпеки. Цей простий логічний крок відсікає зайві елементи і концентрує увагу на головних аспектах поняття економічної безпеки. Додатково такий підхід спростить розроблення структурно-функціональної моделі категорії «економічна безпека». Таким чином дефініція поняття «економічна безпека» залежить від точного визначення його суб'єкта.

Не принижуючи важливості вирішення проблеми безпеки у всіх областях і сферах діяльності, потрібно ще раз підкреслити базисну роль

економіки, тому що виробництво, розподіл і споживання матеріальних благ первинні для кожної з них, визначають життєдіяльність і життєздатність суспільства. Таке твердження робить економічну безпеку пріоритетним напрямком господарської діяльності. Політична та економічна ситуація в країні та світі постійно змінюється і зовнішнє середовище диктує свої умови. Забезпечення економічної безпеки людини, підприємства, держави є однією з найбільш важливих і актуальних проблем процвітання економіки країни в цілому. Економічна безпека є складним і багатоплановим суспільним явищем, яке характеризується різними сутнісними ознаками та формами прояву. Кожен із суб'єктів економічної безпеки є базовим елементом економічної системи. Дослідження цієї проблеми у такому контексті переконує, що поняття «економічна безпека» має бути чітко структуроване. Остаточне визначення її основних елементів і створення актуальної структурно - функціональної моделі є базовою необхідністю для економічного наукового середовища. А на практичному рівні забезпечення економічної безпеки підприємства є однією з найбільш важливих і актуальних аспектів процвітання економіки країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. *Н. В. Архирейська* ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНКИ КАТЕГОРІЇ “ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА”, , журнал Ефективна економіка № 8, 2013
2. С. В. Бреус, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК КАТЕГОРІЯ, УДК 330.1; 330.8; 338.2
3. Урба С.І., Івончак І.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УДК 338.246 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ, випуск 34/2018
4. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ "ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА", С. В. Козловський, Є. С. Жураківський, Економіка та держава № 6/2015
5. <https://www.buh24.com.ua/klasifikatsiya-pidpriyemstv-z-1-sichnya-2018-r/>
6. Податковий Кодекс України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Господарський Кодекс України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
8. Механізм економічної Політики Ю. Уманців, В. Косик

9. Новікова О.Ф., Покотиленко Р.В. Економічна безпека: концептуальні визначення та механізми забезпечення: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2006. 408 с.
10. Юридична енциклопедія: у 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 1. 672 с.
11. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник; 3-є вид., доп. перероб. Львів: Львівська політехніка, 2011. 844 с.
12. Кравчук П.Я. Формування системи корпоративної безпеки: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Тернопіль, 2006. 232 с.

Науковий керівник: Бобиль Володимир Володимирович, доктор економічних наук, завідувач кафедри "Облік та оподаткування" Дніпровського національного університету залізничного транспорту

КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Зінченко Олена Ярославівна

Запорізький гідроенергетичний коледж Запорізького національного університету

Сучасне ефективне управління підприємством потребує забезпечення процесу прийняття управлінського рішення необхідною, своєчасною та якісною інформацією. В складних умовах постійної зміни параметрів зовнішньої середовища та їх впливу на умови діяльності, підприємство повинно контролювати ці зміни, та вміти адаптуватися до нових умов господарювання.

Також, в сучасних умовах господарювання, для забезпечення подальшого розвитку підприємства необхідно достатньо уваги приділяти пошуку реальних шляхів мінімізації ризиків та отримання достатніх прибутків. Для вирішення цих проблем доцільно використовувати методи та прийоми контролінгу в процесі управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Контролінг це інструмент, який дозволяє забезпечити весь управлінський процес необхідною інформацією для прийняття своєчасного управлінського рішення.

Контролінг це нова концепція інформації й управління, яка забезпечує підтримку внутрішнього балансу підприємства шляхом формування інформації про витрати і прибутки надання її керівництву для прийняття оптимальних управлінських рішень [1].

Контролінг є одним з основних інструментом забезпечення безпечної роботи підприємства.

Мета полягає в об'єктивній оцінці господарських ситуацій для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Основна функція контролінгу — координація, котра охоплює всі управлінські підсистеми, всі процеси узгодження між ними, а також координацію усередині самих підсистем.

Функціями контролінгу є функція обліку, планування, функція контролю і регулювання, функція інформаційно-аналітичного забезпечення та спеціальні функції.

Система контролінгу на сучасному підприємстві забезпечує формування принципово нової концепції інформації й управління, яку можна характеризувати як обліково-аналітичну систему, що дозволяє реалізувати елементи обліку, аналізу, контролю, планування та забезпечувати оперативне та стратегічне управління підприємством.

Формування інтересу на сучасних промислових підприємствах до контролінгу, як до системи, що забезпечує управлінський процес необхідною інформацією, пов'язане з наступними причинами:

1. Зростання кількості різноманітних підрозділів підприємства та розширення існуючих, що було обумовлено ускладненням сучасних умов діяльності підприємства привело до зростання витрат на їх утримання. А це негативно впливає на показники діяльності підприємства. Зростання витрат та відповідне зниження ефективності діяльності призвело до необхідності формування єдиної, економічно доцільної інформаційної системи підприємства.

2. Сучасний бухгалтерський облік не дозволяє врахувати окремі аспекти формування витрат підприємства (наприклад їх поведінку при зміні обсягу виробництва). Тому для прийняття рішень, пов'язаних з постійними та змінними витратами, їх зв'язком з реалізацією та

прибутком, необхідно мати інформацію про їх структуру та особливості формування на окремому підприємстві.

3. Діяльність підприємства можлива за умови забезпечення зацікавленості інвесторів у довгостроковій та оптимальній віддачі від вкладених коштів з постійним збільшенням вартості компанії. Це також можливо забезпечити за рахунок формування єдиної інформаційної системи підприємства.

Таким чином, постійно зростає роль контролінгу в управлінні сучасним підприємством. Контролінг забезпечує підвищення ефективності управління підприємством виводить його на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і спрямовуючи діяльність різних підрозділів підприємства на забезпечення певного рівня фінансової безпеки.

Список використаних джерел:

1. Прокопенко О.В., Криворучко Л.Б. Економічна суть контролінгу, його місце в системі управління підприємством. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2011. № 4. С. 27–34. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25419/1/Prokopenko_Kryvoruchko.pdf

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Крупіна Ганна Володимирівна

студентка Криворізького факультету Запорізького національного університету

Управління персоналом є одним з найважливіших аспектів теорії і практики науки управління та поза сумнівом має важливе значення для всіх організацій: великих і малих, комерційних і некомерційних, промислових і діючих у сфері послуг, а саме поняття «управління персоналом» розглядається в достатньо широкому діапазоні: від економіко-статистичного до філософсько-психологічного.

На сучасному етапі здійснювати управління персоналу з максимальною вигодою може те керівництво, яке розуміє взаємозв'язок поведінки окремих працівників і груп працівників з ефективністю

організації, але не менш важливе розуміння в сучасних умовах, що менеджмент складається з управління, як власною поведінкою керівника, так і управлінням поведінкою персоналу, а будь-яка поведінка повинна складатися з послідовності дій, скоординованих на основі єдиного плану управління персоналом [1].

Тому управління персоналом здійснюється за допомогою науково-розроблених методів.

Методи - це спосіб впливу на колектив або окремого працівника для досягнення поставленої цілі, координації його діяльності в процесі виробництва [2].

В теорії та практиці в управлінні персоналом застосовують наступні методи: економічні, адміністративні, соціально - психологічні.

Адміністративні методи орієнтовані на такі мотиви поведінки, як усвідомлена необхідність дисципліни праці, почуття обов'язку, прагнення працювати в певній установі тощо, їх вирізняє прямий характер впливу: будь-який регламентаційний чи адміністративний акт підлягає обов'язковому виконанню [2].

За допомогою економічних методів здійснюється матеріальне стимулювання колективів та окремих працівників. Соціально-психологічні методи управління у свою чергу ґрунтуються на використанні соціального механізму [2].

В даний час світова економічна наука підійшла до межі, коли усвідомлюється той факт, що економічний розвиток і забезпечення зростання продуктивності праці все більшою мірою залежить від компетентних управлінців і висококваліфікованого персоналу.

Економічні методи управління персоналом здійснюють свій вплив на основі економічних законів та категорій. Економічні методи є досить ефективним інструментом і залежать від виду господарської діяльності підприємства, системи оплати праці та матеріального заохочення працівників, ситуації на ринку праці в частині наявності працівників відповідної якості та необхідної кількості. В якості економічних методів управління персоналом застосовують участь робітників у прибутках підприємства, матеріальне стимулювання у вигляді заробітної плати та її постійного підвищення у разі високої продуктивності праці, премії, доплати за інтенсивність праці та інших форм додаткової оплати.

Отже, на сьогодні на підприємствах України найбільш розвинутим є методи економічного стимулювання, тому керівництву організацій вкрай необхідно концентрувати увагу на оптимальному поєднанні економічних, адміністративних та соціально - психологічних методів, які б мали оптимальне співвідношення та взаємозв'язок в управлінні персоналом підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гакова М.В. Мікропідхід до управління поведінкою персоналу підприємств готельно-ресторанного господарства. *Фаховий збірник наукових праць Національного авіаційного університету «Проблеми системного підходу в економіці»* 2018. Вип. 2 (64). С.35-40.
2. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: навч. посіб. 2-вид. пер й доп. К: «Кондор», 2005. 308 с.

Науковий керівник: Гакова Міра Володимирівна, викладач Криворізького факультету Запорізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІНИ НА РЕКЛАМУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Мізан Ірина Миколаївна

студентка Криворізького факультету Запорізького національного університету

Сучасний розвиток рекламної діяльності передбачає застосування певних ознак, які характеризують тенденцію зростання ролі реклами в сучасному суспільстві. До таких ознак належать: глобалізація рекламного комунікаційного ринку, яка включає в себе вихід рекламних мереж на основі ринку, підвищення рівня соціальної відповідальності, а також зростання ролі рекламистів у розробці регулювання процесами рекламного бізнесу [1].

Основне призначення реклами - забезпечення збуту товару і прибутку рекламодавцю. Одне з найважливіших властивостей реклами - показати покупцеві цінність товару. Успішна рекламна компанія - це головна запорука успішних продажів, що природно впливає на ціну.

У реклами в соціальних мережах є ряд переваг:

- вона дешевше, ніж засоби масової інформації;
- вона менш затратна, ніж будь-яке поліграфічне рекламне видання;
- рекламодавцем може стати будь-який користувач;
- її можна направити на конкретного споживача.

Соціальні мережі користуються чималою популярністю в Україні. Частка жителів України, які зареєстровані в соціальних мережах, зросла до 61 %.

Ціноутворення в соціальних мережах і в інтернеті в цілому може залежити від багатьох факторів: репутації он-лайн продавця, інформованості покупця, конкуренції, аудиторії, майданчика, реклами.

Розглянемо деякі аспекти ціноутворення реклами в соціальних мережах для двох основних її типів.

У таргетинговій рекламі в соціальних мережах використовуються три методи встановлення ціни:

○ «СРМ» (Cost per mille) ціна, що встановлюється за тисячу показів. Підходить і для «іміджевого» просування («Coca-Cola») і для просування товару, який ще не вийшов на ринок («Apple»).

○ «СРС» (Cost per click) - ціна, яка встановлюється за клік, тобто перехід на сайт рекламодавця. Однак тут є присутнім ризик «склікування» - це коли спеціальні програми імітують кліки.

○ «Directadvert», встановлює розцінки на рекламу в Інтернеті на основі аукціонних ставок. Оплата тут поклікова, але ціна одного кліка залежить від популярності обраного сегмента просування.

Другий тип - звичайна реклама в самих соціальних мережах. Це пости в популярних групах або на сторінках з високою відвідуваністю.

Однак варто зазначити, що соціальні мережі в основному не націлені на продаж і реклама в них служить скоріше для популяризації бренду.

Природно, що ціна буде залежити і від того хто буде займатися рекламою. У соціальних мережах цим може займатися і сам продавець, це економить гроші, але вимагає довгої і старанної роботи. Це потребує грошових витрат та є ризик, що якість виконаних робіт буде низькою, однак це дає можливість зекономити час. Для пошуків фрілансерів існують спеціальні сайти, наприклад, «YouDo» або «Epicstars». Більш надійним вибором стануть рекламні агентства, але це вимагає грошових коштів.

Отже, реклама в соціальних мережах та в інтернеті збільшує роль маркетингових комунікацій та сприяє просуванню товарів, робіт, послуг, що сприяє підвищенню ефективності роботи підприємства.

Список використаних джерел:

1. Лазебник М.Р. Обсяг рекламно-комунікаційного ринку України в 2010 році і прогноз розвитку ринку в 2011 році. Експертна оцінка Всеукраїнської рекламної коаліції. URL: Режим доступу: <http://www.sostav.ua/columns/2010/12/22/49/36930/> (дата звернення: 14.02.2020)

Науковий керівник: Гакова Міра Володимирівна, викладач Криворізького факультету Запорізького національного університету

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В КАНАДІ

Мочурад Алла Дмитрівна

викладач економічних дисциплін, Відокремлений структурний підрозділ Технологічний коледж Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Сучасна структура економіки Канади в цілому відповідає її статусу високорозвиненої постіндустріальної держави з високим національним доходом на одну особу і високими показниками якості життя населення. Володіючи величезним економічним потенціалом і природними ресурсами, країна продовжує успішно розвиватися. Хоча великі фірми являють собою велику економічну і фінансову силу, маючи під своїм контролем понад 30% національного багатства, однією з причин економічного успіху Канади на світовому рівні є розвинений сектор малого підприємництва. Вся державна політика Канади щодо малого бізнесу покликана забезпечити сталий розвиток в умовах швидких змін кон'юнктури на національному, регіональному та світовому ринках. За кількістю малих підприємств Канада займає друге місце в світі після США. До малого бізнесу у Канаді відносяться підприємства з кількістю зайнятих до 100 осіб і з річним обсягом не вище 2 млн дол. США. В

Канаді на 10 тис. населення припадає 937 малих підприємств. Традиційно у суб'єктах малого бізнесу працюють більше половини населення (75% всіх робочих місць), вони виробляють близько 50% доданої вартості. Більшість канадських малих підприємств зайняті в: сільському господарстві (13%), сферах професійних послуг (11%), оптової та роздрібною торгівлі (11%) [1, с.268].

Завдання по розробці політики по відношенню до малого і середнього бізнесу покладено на Міністерство промисловості. У даний час у Канаді розроблені спеціальні програми інформаційної, фінансової і науковотехнічної підтримки малих і середніх підприємств у провінціях за участю урядових органів, банків, університетів, торговельних палат, союзів підприємців. Метою таких програм є інтенсивний розвиток сімейного, жіночого і молодіжного бізнесу, створення інноваційних парків, інформаційних бізнесцентрів і бізнес-інкубаторів. Спеціальним органом у Канаді покликаним надавати допомогу і підтримку малому бізнесу з метою збереження більшої конкуренції, є Міністерство у справах малого бізнесу. Права та інтереси підприємців в уряді країни відстоює Canadian Federation of Independent Business.

Сприяє розвитку малих бізнесів також фінансова та податкова політика держави, розвинена система кредитування і пільгова система їх оподаткування. Великий вплив на розвиток малого підприємництва надає Федерація незалежних підприємців, в першу чергу в питаннях податків, страхування, законодавства. Всього в країні діють 169 федеральних фінансових програм і 230 місцевих, що фінансують ці форми підприємницької діяльності. Кожен робочий день в середньому 3-5 компаній отримують допомогу. Найчастіше для цих цілей виділяється від кількох десятків або сотень тисяч доларів до 1-2 мільйонів. Підприємства малого бізнесу оподатковуються за зниженими ставками, причому федеральні ставки єдині для всієї країни, а провінційні – усереднені, оскільки вони можуть відрізнятися в залежності від рішення законодавчих зборів провінцій. Кожна з 10 провінцій Канади має своє законодавство. І податок на дохід, і ПДВ частково надходять до федерального бюджету, а частково - в провінційний. ПДВ від 5 до 15% - залежно від провінції. Часто на старті бізнесу підприємець витрачає більше, ніж отримує виручки. В Канаді повернення ПДВ-це реальні гроші: підприємець отримує від держави чек на суму повернення. У Канаді всі приватні

підприємці- представники малого бізнесу платять податок на дохід, в якому враховуються витрати на бізнес, тобто ніхто не платить єдиний податок без урахування витрат. Так, уряд Онтаріо надає власникам малого бізнесу на розвиток позички, але при цьому береться до уваги, яким видом бізнесу займається претендент на позику і якою мірою цей вид бізнесу відповідає насущним потребам канадського суспільства. Впродовж останніх 5 років на підприємствах малого бізнесу провінції Онтаріо було відкрито більше 800 000 робочих місць. Найбільше розвивається малий бізнес в сфері надання послуг, фінансування та виробництва [1, с.269]. Багато різних грантів, позик і пільг надаються в зв'язку з покупкою основних засобів (обладнання, нерухомості та ін.). Однією з форм підтримки малого бізнесу в Канаді є податкові пільги, що надаються бізнесменам працюючим «на дому». Бізнесмен «на дому» може списувати в рамках податкової поблажки зі своїх доходів частину витрат на поточний ремонт приміщення та на догляд за прилеглою до будинку ділянкою землі; частину витрат по комунальному обслуговуванню; частину податку на нерухомість, який досить високий в Канаді. Для того, щоб стимулювати комерційні банки, канадський законодавчий акт щодо кредитів малому бізнесу передбачає виплату кредиторам до 85% можливих збитків, якщо малі структури не мають можливості повернути борг. Іншим напрямком вирішення цієї проблеми є створення банку для підтримки малих підприємств [2, с.49].

Держава може інвестувати проекти приватних підприємців, приймаючи в них пайову участь (іноді до 100%). На відміну від приватних інвестицій, мета тут не швидкий прибуток, а підвищення зайнятості населення або розвиток регіону, сегмента економіки. Уряд країни та органи місцевого самоврядування залучають суб'єктів малого та середнього підприємництва до державних проектів.

Уряд Канади цінує канадських експортерів і допомагає малому бізнесу виходити на зовнішній ринок. Програми підтримки включають цільові гранти та позики на розробку експортної продукції, маркетинг, навчання азам зовнішньоекономічної діяльності, створення веб-сайту. Уряд організовує торговельні місії та фінансує участь у виставках по всьому світу для просування місцевих виробників.

Особливо важливе місце належить владі провінцій, де діють підрозділи "Канадська мережа ділових послуг". Вони розробляють

програми підтримки, враховуючи територіальні і місцеві особливості. У провінції Онтаріо відкриті 45 центрів, які надають послуги підприємцям в перші п'ять років існування бізнесу, причому, особливу увагу приділяють розвитку інформаційних технологій (e-commerce). Допомога центрів полягає в інформаційній підтримці в області управління, маркетингу, фінансування та сучасних технологій. У провінції Альберта, яка володіє достатнім фінансовим ресурсом (тут добувають 4/5 всієї нафти Канади) розробляються міські проекти з підтримки малого і середнього підприємництва; процес розвитку МСП має п'ять складових від зародження бізнес-ідеї до зміцнення та самостійного життя:

- інкубатор (Центр підприємництва провінції Альберта BusinessLink, що фінансується урядами Канади та Альберти надає консультації з найрізноманітніших питань – з чого і як почати, як написати бізнес-план тощо. Серед іншого – це проведення досліджень, освіта та навчання, заходи для малого бізнесу);

- наставництво і кураторство (Startup Edmonton – це своєрідний підприємницький комплекс та громадський центр, що надає підприємцям та розробникам продуктів можливість отримати нові навички, доступ до бізнесового співтовариства. Все заради того, щоб допомогти у перетворенні ідеї в бізнесовий проект);

- комерціалізація (TecEdmonton – це спільне підприємство міста Едмонтон та Університету Альберти, що має велику базу даних інвесторів та прискорює зростання нових технологічних компаній через залучення фінансування; проводить конкурс бізнес-планів з призовим фондом 200 тис. доларів).

- самостійність – Едмонтон пропонує програми збереження та розширення. Це, для прикладу, програми відвідування об'єктів, експортні програми, зони відродження бізнесу, залучення бізнесів для формування ланцюга постачання та організація заходів для отримання додаткових фінансових ресурсів за рахунок прямого, непрямого та опосередкованого економічних впливів [3, с.95-97].

Таким чином, всіляко стимулюючи розвиток малого бізнесу як оплоту економіки, уряд Канади піклується про процвітання всієї країни. І результат цього видно неозброєним оком: Канада - одна з найбільш розвинених держав на землі, з розвиненою ринковою економікою.

Список використаних джерел:

1. Світова економіка : підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. – с.268-269
2. Зарубіжні практики розробки стратегій розвитку малого підприємництва на регіональному рівні / Бей О., Томсон Г. — К.: К.І.С., 2017. — с.49
3. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малого підприємництва // Збірник наукових праць. Бізнесінформ. – 2017. Вип. 5/2018. – с. 95-97

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Сахарова Наталія Леонідівна

магістр, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

В умовах ринкової економіки велике значення має ефективне використання ресурсів, які знаходяться в розпорядженні держави або великих підприємств. Тому виникає питання, яким саме чином може здійснюватись така діяльність. Найбільш сприятливими здаються умови для створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель, а також запобігання проявам корупції у цій сфері, забезпечення прозорості процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти та досягнення оптимального і раціонального їх використання.

Беручи до уваги теперішній економічний стан України, враховуючи дефіцит грошових коштів Державного бюджету, місцевих бюджетів та інших розпорядників коштів, контроль потрібно здійснювати за кожною копійкою, витраченою на здійснення закупівель за державні кошти. Основний принцип державних закупівель міститься в економності витрачання державних коштів.

Від ефективності державного фінансового контролю багато в чому залежить добробут народу, задля чого одна з найважливіших функцій державного управління повинна бути спрямована на виявлення відхилень від прийнятих стандартів законності, доцільності і ефективності управління фінансовими ресурсами та державною власністю, а також на

своєчасне вжиття необхідних відповідних коригувань і запобіжних заходів.

Державні закупівлі у світі — це в середньому 10—15% ВВП країни. Відповідно, уряди намагаються максимально ефективно спрямувати гроші платників податків на стимулювання власного економічного розвитку, зайнятості та максимально обмежити відтік коштів в економіку інших країн.

У нашій державі система державних закупівель сформувалась в окремий інститут понад дванадцять років тому. Однак, на жаль, протягом зазначеного часу так і не стала збалансованою та дієвою.

Важливою характеристикою розвитку нормативної бази будь-якої країни, економіка якої орієнтується на принципи вільного ринку, є стан правових норм організації державних закупівель товарів, робіт і послуг. Обов'язковість існування таких норм визначається тим, що при державних закупівлях власником коштів платників податків (суспільних коштів) є держава, а розпоряджатися ними, використовувати їх повинні чиновники. Принципи прозорості та недискримінації, на яких базуються міжнародні правила закупівель, у національному законодавстві повинні відображатися абсолютно точно, інакше з ефективного механізму вибору тендер може перетворитися, власне, у злоякісний інструмент корупції.

Протягом 2000–2015 рр. нормативно-правове регулювання державних закупівель зазнало значних змін, які спрямовані на прозорість проведення процедур державних закупівель та виявлення порушень органами Державної контрольно-ревізійної служби (згодом Державної фінансової інспекції, потім Державної аудиторської служби) на певних стадіях державних закупівель, зокрема ще під час затвердження річного плану, в процесі проведення торгів чи укладання договорів, а не лише постфактум, як це відбувається при проведенні інспектування.

Так, перші спроби регулювання контролю державних закупівель були прийняті 1 грудня 2006 року з ухваленням Верховною Радою України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти» № 424–V. В цьому законі, вперше згадується про такий різновид фінансового контролю, як перевірка державних закупівель.

Нормативні акти, які регулюють здійснення державних закупівель, зокрема, їх державний контроль, постійно змінюються та доповнюються,

адже від того наскільки правильно проведена процедура державних закупівель залежить економне та ефективне використання державних фінансових ресурсів.

В теперішній час, регулювання та контроль у сфері державних закупівель відбувається згідно з статтею 7 Закону України «Про публічні закупівлі». Даним Законом функцію регулювання і координації надано Міністерству економічного розвитку і торгівлі, в той час коли повноваження щодо контролю розподілено між різними державними органами, відповідно до їхньої компетенції з яких в тому числі є Державна аудиторська служба України.

Родзинкою Закону про публічні закупівлі є запровадження проведення замовниками торгів через електронну систему закупівель – інформаційно-телекомунікаційну систему, що забезпечує проведення процедур закупівель, створення, розміщення, оприлюднення та обмін інформацією і документами в електронному вигляді, до складу якої входить веб-портал Уповноваженого органу, авторизовані електронні майданчики, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією та документами.

Водночас, з початку функціонування електронних торгів на адресу Державної аудиторської служби України, надходять значна кількість звернень про порушення законодавства у сфері закупівель.

Щоденно в Україні здійснюються закупівлі товарів, робіт і послуг на мільярди гривень державних коштів, а суми порушень у цій сфері становлять тисячі і навіть мільйони гривень.

Лише протягом 2019 року Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи здійснили моніторинг понад 8,7 тис. закупівель загальною вартістю 82,5 млрд гривень. У 93% випадків (8,1 тис. заходів контролю) виявлено порушення законодавства у сфері публічних закупівель при проведенні замовниками процедур закупівель загальною вартістю 71,8 млрд гривень. Найбільше виявлених порушень стосуються недотримання порядку складання форм документів та оприлюднення інформації про закупівлю, розгляду замовником тендерних пропозицій та складання тендерної документації.

За результатами моніторингу закупівель попереджено порушень та їх наслідків на загальну суму майже 16,8 млрд грн, з яких відмінено

2,6 тис. закупівель загальною очікуваною вартістю 14,6 млрд грн та розірвано 0,9 тис. договорів на загальну суму 2,2 млрд гривень.

Найбільше порушень у 2019 році допущено замовниками через недотримання законодавства при складанні тендерної документації, оприлюдненні інформації про закупівлі, розгляду та відхилення тендерних пропозицій, тобто саме у процесі проведення закупівель.

Контроль за здійсненням державних закупівель дає змогу попередити втрати державних коштів, проте недоліки організаційно-методичного забезпечення здійснення державних закупівель створюють передумови для виникнення негативних явищ, які знижують ефективність використання бюджетних коштів. Найпоширенішими з них є:

1) корупція, що спричиняє зниження рівня конкурентоспроможності та якості товарів, робіт та послуг; неефективне використання бюджетних коштів; ігнорування основних суспільних потреб та обсягу бюджетних витрат. Вона проявляється у виникненні особистої зацікавленості осіб, що здійснюють державні закупівлі, у результатах конкурсу на постачання товарів, робіт чи надання послуг, а також у завищенні вартості контрактів, зниженні якості продукції, що закуповується, та затягуванні виконання угод;

2) лобізм, який полягає у просуванні особами, відповідальними за здійснення державних закупівель, пропозицій деяких постачальників. Він проявляється у недотриманні встановленого законодавством порядку здійснення державних закупівель та визначення переможця торгів або проведенні тендерів із завчасно окресленими вимогами, розрахованими на певного суб'єкта господарювання та його товар;

3) зниження суспільної корисності товарів, що закуповуються за державні кошти. Інакше кажучи, товар можна придбати за принципом найменшої ціни, але при цьому не враховується його якість.

Як наслідок, товари закуповуються у сумнівних постачальників і, таким чином, не досягаються законодавчо встановлені цілі закупівель. Одним зі шляхів оптимізації системи контролю є вдосконалення чинного порядку, який регламентує його здійснення.

Аналіз сучасного стану функціонування системи державних закупівель в Україні свідчить про те, що досягнуті у цій сфері результати ми не можемо вважати задовільними. Тому, вкрай необхідним є створення ефективної системи державних закупівель, що сприятиме розвитку

конкурентного середовища та ефективному витрачання бюджетних коштів.

Процес удосконалення фінансового контролю у сфері державних закупівель має знаходитися в постійній динаміці і виступати одним із базових елементів боротьби з «тіньовою» економікою та фінансовим шахрайством задля забезпечення прозорості, конкурентності та дієвості процедур держзакупівель, що є важливим фактором ефективного функціонування системи державних закупівель в Україні.

Список використаних джерел:

1. Барановська В.Г. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю*. 2002. № 5 (31). С. 62–64.
2. Дроздова Н. Г. Державна політика у сфері державних закупівель: стан та перспективи реалізації. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2010. № 6. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tppd/2010-6/zmist/R_5/Drozdova.pdf.
3. Зубар В. В. Формування механізму управління системою державних закупівель в Україні : дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Харків, 2010. 222 с.
4. Критенко О. О. Напрями вдосконалення системи державних закупівель в Україні. *Актуальні проблеми державного управління: зб.наук. пр. Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України*. Випуск 2 (54). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Серьогіна Валентина Валеріївна

студентка Криворізького факультету Запорізького національного університету

Економічні перетворення, що відбуваються останнім часом, супроводжуються переосмисленням ролі організації в економіці та її внеску у вирішення соціальних проблем суспільства. Організація стала

провідним фактором національної економіки, а активність її поведінки в ринковому середовищі - головним визначальним індикатором забезпечення конкурентоспроможності та стійкості економічного розвитку [1].

Під так званим функціональним змістом терміну «організація» розуміють функцію управління, пов'язану з установленням, зміною або упорядкуванням чого-небудь. У цьому значенні організація трудової діяльності на підприємстві – це дії по встановленню або зміні порядку здійснення трудового процесу і пов'язаних із ним виробничих взаємодій робітників із засобами виробництва й один з одним [2, с. 188].

Мета організації трудової діяльності – виробляти більшу кількість продукції належної якості при низьких витратах; гуманізувати працю шляхом зниження високого навантаження на працівників та підвищення безпеки праці.

Мета організації трудової діяльності підприємств досягається у процесі вирішення таких основних груп завдань:

- економічних: ефективного використання потенційного сукупного фонду робочого часу, зниження трудомісткості продукції, поліпшення використання устаткування за часом і потужністю, підвищення якості продукції;

- організаційних: визначення послідовності і порядку виконання робіт, забезпечення рівномірного навантаження виконавців, індивідуальної і колективної відповідальності за результати діяльності, використання дієвої системи стимулювання праці, доцільне нормування часу трудового процесу, що відповідає специфіці виробничої діяльності;

- психофізіологічних: оздоровлення і полегшення праці, усунення зайвих витрат енергії працівників, забезпечення їх психологічної сумісності і відповідності їхніх психофізіологічних характеристик особливостям трудової діяльності;

- соціальних: підвищення привабливості та змістовності праці, створення умов для розвитку працівників, розширення професійного профілю підвищення кваліфікації кадрів, реалізації їх трудової кар'єри і зростання їх добробуту.

Об'єктами організації трудової діяльності є робочі системи (робочі місця) або системи праці різної величини, ієрархічного рівня і складності.

На рівні робочих місць предметом організації є трудові рухи, дії, прийоми (комплекси) та умови їх ефективного здійснення.

Отже, організація трудової діяльності на підприємстві – це, з одного боку, система виробничих взаємозв'язків робітників із засобами виробництва, яка утворює визначений порядок трудового процесу, що складається з розподілу праці і його кооперації між робітниками, організації робочих місць і організації їхнього обслуговування, раціональних прийомів і методів праці, обґрунтованих норм праці, його оплати і матеріального стимулювання, планування й обліку праці, який забезпечується добором, підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації кадрів, створенням безпечних і здорових умов праці, а також вихованням дисципліни праці.

Список використаних джерел:

1. Гакова М.В. Теоретичні аспекти поведінки персоналу в готельно-ресторанному господарстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 15. Ч. 5. С. 97-100.
2. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: навч. посіб. 3-тє вид. К.: Знання-Прес, 2010. 387 с.

Науковий керівник: Гакова Міра Володимирівна, викладач Криворізького факультету Запорізького національного університету

ВПЛИВ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Феняк Лариса Анатоліївна

Вінницький національний аграрний університет

Для сучасних підприємств, особливо великих, оцінка їх фінансової діяльності, фінансових результатів і показників ефективності, зокрема, дуже актуальна, тому що на основі даних показників формується інвестиційна привабливість для інвесторів. Одним із способів, важелів впливу на фінансові показники є амортизаційна політика, тому актуальність даної теми є не заперечною.

У класичному розумінні амортизація являє собою об'єктивний економічний процес поступового відшкодування вартості основних засобів у період їх функціонування у виробництві, з метою оновлення до моменту закінчення терміну експлуатації, який залежить від фізичного та морального зносу. Процес відтворення здійснюється через систему амортизації, яка є частиною інвестиційної політики держави. У сучасних умовах амортизація є важливим джерелом формування внутрішніх інвестиційних ресурсів підприємств, що направляються на модернізацію виробничої бази, технічне переозброєння, розробку і впровадження інновацій. [1]

Амортизація відіграє важливу роль в процесі функціонування підприємства: включена до складу вартості продукції в якості умовно-змінних та умовно-постійних витрат, є джерелом коштів для фінансування процесів оновлення основних засобів, як частина грошового потоку, що створюється у процесі операційної діяльності підприємства. Амортизація є засобом окупності інвестицій у основні засоби, а також є частиною прибутку, що генерується основними засобами протягом терміну їх корисного використання.

Вибір методу нарахування амортизації є важливою складовою формування амортизаційної політики та фінансування відтворення основних засобів підприємств, вона має суттєвий вплив на формування інвестиційної привабливості підприємства. [2]

На сьогоднішній момент можна виділити такі основні методи нарахування амортизації:

- прямолінійний метод, використовують приблизно сімдесят відсотків підприємств. Така популярність обумовлена тим, що метод дуже простий в застосуванні і зрозумілий. Його суть в тому, що щорічно процесу амортизації піддається рівна частина вартості даного виду основних засобів. Слід зазначити, що метод можна застосовувати в умовах, коли найбільше значення відіграє термін фізичного старіння засобів виробництва, а не його моральний знос;

- метод зменшення залишкової вартості. При такому методі нарахування амортизації характерним є поступове зниження вартості, але первісна вартість ніколи не буде списана - не досягне 0. Зазвичай, коли списана сума досягає вісімдесяти відсотків, залишок ділять на період, що залишився корисного використання і списують таким чином об'єкт

амортизації. Незважаючи на цей недолік, спосіб дозволяє списати максимальну амортизаційну вартість в перші ж роки роботи активу;

- метод прискореного зменшення залишкової вартості, при якому річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості на початок року і подвоєної норми амортизації. Недоліком такого методу є нерівномірний розподіл сум амортизації між періодами використання, разом з тим він забезпечує врахування особливості морального зносу;

- кумулятивний метод, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, що амортизується, і кумулятивного коефіцієнта. Даний метод складний для практичного застосування, водночас забезпечує прогнозованість і плановість накопичення сум зносу;

- виробничий метод. Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного обсягу продукції (робіт, послуг) і виробничої ставки амортизації. Перевагою даного методу є те, що він дозволяє визначити конкретну участь основних засобів у виробництві та чітко перенести частину їх вартості на собівартість виробленої продукції. Недоліком є непрогнозованість амортизації, складність у плануванні [3].

У висновку відзначимо наступні кілька моментів, підведемо підсумок.

По-перше, при застосуванні вірного методу амортизаційної політики можливо знизити фінансові ризики підприємства і поліпшити показники ліквідності, а також вплинути на податкові відрахування, тобто знизити податкове навантаження на підприємства. У цьому полягає перший позитивний ефект правильно здійснюваної амортизаційної політики.

По-друге, з інвестиційної точки зору найбільш вигідними є прискорені методи амортизації, так як за їх допомогою можливо зробити списання вагової частки активів в перші роки його використання. Однак мінусом такої політики є те, що збільшується собівартість продукції, а значить - знижуються показники прибутку, перш за все показник валового прибутку і відповідно - чистий прибуток підприємства. Низькі абсолютні показники фінансових результатів підприємства впливають на показники рентабельності, що вже негативно позначається на інвестиційній привабливості підприємства в перші роки роботи.

Список використаних джерел:

1. Феняк Л.А. Роль амортизації у формуванні інвестиційних ресурсів підприємства/ Л.А. Феняк // Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 18–19 квіт. 2019 р.: у 8 т. – Дніпро: Біла К. О., 2019.
2. Попова В. Д. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів [Електронний ресурс] / В. Д. Попова, Н. М. Кизима // Молодий вчений. - 2018. - № 10(1). - С. 374-380. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/89.pdf>
3. Любар О. О. Амортизація: економічна сутність, особливості нарахування та відображення в бухгалтерському обліку/ О. О. Любар // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2017. - № 4. - С. 117-131.

INNOVATIONS IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Dumik Natalia Anatolievna

National centre of science Institute of agrarian economy, the city of Kiev

As a whole, theoretical approaches to definition of efficiency of innovations in human resource management can be divided to two classification signs. First, as counted efficiency: economic efficiency; social efficiency. Economic efficiency of innovations in human resource management is estimated as productive change of financial indicators of activity of the company, expected or an event after innovation introduction in human resource management. Social efficiency of innovations in human resource management is considered from the point of view of an estimation of possibility of achievement positive and elimination of negative changes in the organisation, and also achievement of any purposes which have been not directed on change of cost indexes [1].

Secondly, can be allocated two approaches to an estimation of efficiency of innovations in human resource management: efficiency of innovations can be measured in human resource management as a gain of efficiency of all control system by the personnel or its separate subsystems; efficiency of an innovation is defined by influence of introduction of an innovation on concrete, in advance certain indicators of success of the organisation.

At the first approach efficiency of an innovation in human resource management pays off as a difference between the concrete indicators calculated for the purpose of an estimation of system effectiveness of the personnel for accounting dates before introduction of a concrete innovation. The quantity of methods of calculation of efficiency of an innovation in human resource management in this case is great enough, as is derivative of a great number of methods of an estimation of a control system of the personnel and its separate subsystems. At the second approach achievement by the organisation is meant efficiency of an innovation put before it strategic and tactical targets - both at level of all organisation, and at level of divisions [2].

Ways of an estimation of efficiency of innovations in the human resource management, the changes of separate indicators of system effectiveness of

human resource management based on calculation as a whole, bear in themselves the same lacks, as ways of an estimation of system effectiveness of the human resource management, derivative from which they are [3].

Innovations in human resource management - a kind of administrative innovations that means their close connection with the social environment and necessity of the account синергетического effect at an estimation of results of introduction of such innovations. Two basic concepts положены in a basis of an estimation of management efficiency the personnel and meeting in publications in the field: management efficiency is estimated by the personnel from the point of view of unity of managerial processes and manufacture; the contribution of directly human resource management to production efficiency, according to participants of poll, cannot be measured and is not measured; management efficiency is estimated by the personnel as definition of the contribution of human resource management in total efficiency of activity of the organisation. The quantitative estimation of such contribution is complicated, as accounting indicators are not developed, with its which help it would be possible to measure regularly.

The list of the used literature:

1. Inequality in Human Development: An Empirical Assessment of 32 Countries / M. Grimm, K. Harttgen, S. Klasen [et al.]. *Social Indicators Research*. 2010. Vol. 97. Is. 2. P. 191-211.
2. Jiménez-Jiménez D., Sanz-Valle R. Innovation and human resource management fit: an empirical study. *International Journal of Manpower*. 2005. Vol. 26. Is. 4. P. 364-381.
3. Suhrcke M., Rocco L., McKee M. Health: A Vital Investment for Economic Development in Eastern Europe and Central Asia. *WHO European Office for Investment for Health and Development, European Observatory on Health Systems and Policies*. Trowbridge: Cromwell Press, 2007. 280 p.

ЗНАЧЕННЯ МЕТОДІВ МОТИВАЦІЇ ДЛЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

Гур'янова Вікторія Сергіївна

студентка Криворізького факультету Запорізького національного університету

В останній час основна увага приділяється людському фактору, так як сутність і ефективність бізнесу визначають люди. Грамотний менеджмент в даній області формує сприятливе середовище, в якому реалізується трудовий потенціал, розвиваються здібності кожного працівника, люди отримують задоволення від виконаної роботи і суспільного визнання своїх і колективних досягнень [1].

Для того, щоб викликати зацікавленість працюючих до праці, необхідно їх певним чином мотивувати.

Відтак, мотивація – важливий компонент організації будь-якого виробництва і суспільства в цілому.

У сучасних умовах проблемою мотивації є те, що на підприємствах їй не приділяють належної уваги. Хоча пріоритетним завданням соціальної політики України є збереження і відтворення трудового потенціалу, тому дана тема є досить актуальною.

Розгляд мотивації трудової діяльності більшість українських науковців здійснюють у трьох аспектах: як результат взаємодії об'єктивних і суб'єктивних факторів; як процес становлення усвідомлених причин трудової діяльності; як властивість особистості працівника [2].

Дослідження мотивації праці є передумовою розробки та впровадження на підприємствах України ефективних стимулюючих систем, що враховують різноманітні інтереси працівників, раціонально поєднують у собі методи матеріального і морального заохочення й забезпечують ефективну діяльність працівників в інтересах підприємства. На практиці застосовують безліч методів мотивації персоналу та їх комбінації, одними з найбільш поширених є:

✓ економічні методи управління, ґрунтуються на матеріальному заохоченні: заробітна плата, премії, надбавки і т.п., що дозволяють контролювати виконання плану робіт та покращувати якість роботи;

✓ адміністративно-правові методи, засновані на директивних вказівках; головною метою є гармонізація робочих зусиль трудового колективу для виконання поставлених цілей;

✓ соціально-психологічні методи, вживаються з метою підвищення соціальної активності співробітників.

Соціально-психологічні методи поділяють на три основні групи:

➤ соціальні, що регулюють відносини трудового колективу шляхом визначення і координації інтересів і цілей індивідуумів або команди загалом;

➤ соціально-психологічні, що забезпечують соціальні потреби людини, формують організаційну культуру спілкування, регулюють поведінку індивідів та міжособистісних стосунків колективу;

➤ психологічні, що регулюють відносини між індивідами шляхом раціонального підбору та розстановки персоналу за посадами (вік, характер, індивідуальне ставлення до праці).

Отже, методи мотивації є провідними аспектами, що мають безпосередній вплив на практику трудової діяльності, а їх повноцінне виконання спроможне суттєво впливати на трудову активність персоналу. Тому для кінцевого успіху велике значення має збіг цілей працівника та підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гакова М.В. Концептуальні підходи до управління персоналом підприємств готельно-ресторанного господарства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. Вип. 4 (66). С.130-134.

2. Дьолог Т.І. Управління мотивацією у вітчизняних підприємствах: мотиваційний механізм, мотиваційні фактори і критерії ефективності мотивації *Економіка та держава*. 2013. №10. С.16-18.

Науковий керівник: Гакова Міра Володимирівна, викладач Криворізького факультету Запорізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сиволап Лариса Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент, Донецький національний університет управління

Сучасні негативні тенденції у економічному, політичному та соціальному житті країни змушують вітчизняні підприємства функціонувати у край несприятливих умовах, які створюють негативні ризики для отримання соціально-економічного ефекту від діяльності підприємства. Тому управління ризиками (ризик-менеджмен) є однією з найголовніших функцій керівництва підприємства.

Ризик-менеджмен – багатокомпонентна та багатфакторна категорія, яка включає в себе процес, методи, інструментарій боротьби з негативними факторами впливу на діяльність підприємства. Тому у науковій літературі не існує єдиного визначення сутності ризик-менеджменту, що ускладнює розробку та впровадження ефективного механізму управління ризиками.

Як вважає О.Л. Устенко, управління ризиком – це процес впливу на суб'єкт господарювання, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх обґрунтоване прийняття та зведення ступеня їх впливу до мінімальних меж, а також розробка стратегії поведінки даного суб'єкта в разі реалізації конкретних видів ризику [1].

Штефанич Д.А. визначає управління підприємницьким ризиком як сукупність дій економічного, організаційного і технічного характеру, спрямованих на встановлення видів, факторів, джерел ризику, оцінку величини, розробку і реалізацію заходів щодо зменшення його рівня та запобігання можливих втрат [2].

Відповідно до думки, В.М. Гранатурова, управління ризиком можна охарактеризувати як сукупність методів, прийомів, заходів, що дозволяють певною мірою прогнозувати настання ризикованих подій і вживати заходів щодо виключення або зниження негативних наслідків їх настання [3].

Загалом, дослідження наукових праць сучасних вчених, дозволяє виділити три підходи до розуміння особливостей ризик-менеджменту: комплексний, фрагментарний, інтегрований (рис. 1).

Фрагментарний ризик-менеджмент	Комплексний ризик-менеджмент	Інтегрований ризик-менеджмент
↓	↓	↓
Мета – мінімізація втрат за окремими операціями та в окремих підсистемах	Мета – мінімізація втрат та максимізація вартості компанії	Мета – зростання потенціалу досягнення цільових параметрів
Ризик-менеджмент – джерело додаткових витрат	Ризик-менеджмент – необхідна функція управління	Ризик-менеджмент – джерело створення конкурентних переваг
Спеціалізований ризик-менеджмент: управління окремими видами ризиків	Розширений ризик-менеджмент: оцінка сукупного впливу факторів, що виступають джерелом	Всеохоплюючий ризик-менеджмент: розглядають усі ризики і можливості організації
Не передбачає виділення функції управління ризиком	Ризик-менеджмент – автономна сфера загального управління	Ризик-менеджмент інтегрований в управлінські процеси та прийняття рішень
Кожен підрозділ самостійно управляє ризиками (відносно деяких своїх функцій)	Управління ризиками здійснюється як на рівні функціональних підрозділів (відносно своїх функцій), так і спеціалізованим відділом (фахівцем)	Всі управлінські та операційні процеси формалізовані з урахуванням ризику; управління ризиками координує вище керівництво
Ситуативний ризик-менеджмент: ризиками управляють, якщо менеджери вважають це потрібним	Постійний ризик-менеджмент: управління ризиками носить циклічний характер	Неперервний ризик-менеджмент: процес управління ризиками триває безупинно

Рис. 1. Основні відмінності концепції фрагментарного, комплексного та інтегрованого ризик менеджменту [4].

Аналіз рис. 1 свідчить, що інтегрована концепція визначення сутності ризик-менеджменту є найбільш всеохоплюючою, тому як розглядає управління ризиками як елемент загальної управлінської системи, що дозволяє максимально ефективно уникати негативних ризиків для підприємства.

До основних елементів ризик менеджменту можна віднести: об'єкти управління, суб'єкти управління, засоби управління, індикатори управління (табл. 1).

Таблиця 1

Основні елементи ризик-менеджменту [5]

Назва	Визначення
Об'єкти управління	у внутрішньому та зовнішньому середовищах. До числа перших відносяться фінансово-господарські операції, технології, процеси, виробничі ресурси, інформація та комунікації. До числа других – діяльність партнерів, контрагентів, постачальників, споживачів та клієнтів, а також політичні, економічні, соціальні процеси у макро- та транснаціональному середовищах
Суб'єкти управління	працівники, посадові особи, відділи (відокремлені підрозділи), консалтингові підприємства, яким надано обов'язки та повноваження для моніторингу, виявлення, ідентифікації та дослідження ризиків, їх впливу на зовнішньоекономічну діяльність (ЗЕД), а також розробки заходів з попередження та подолання їх впливу на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому
Засоби управління	сукупність принципів, процедур, методів попередження несприятливих подій у операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства в ЗЕ сегмент
Індикатори ризику	система ключових показників, які характеризують рівень ризику фінансово-господарської діяльності у ЗЕ сегменті

Аналіз табл. 1 свідчить, що ризик менеджмент спрямовано на хоча б часткове попередження ризиків, які впливають на позитивний кінцевий результат діяльності підприємства.

Отже, основною метою ризик-менеджменту є мінімізація або ліквідація негативних ризиків, які не дозволяють підприємству позитивно досягати цілей діяльності підприємства. Мета ризик-менеджменту реалізується в його принципах, функціях та завданні.

Ризик-менеджмент базується на таких основних принципах [1]: принцип масштабності (максимізації); принцип мінімізації; принцип адекватної реакції; принцип розумного прийняття.

До основних функцій ризик-менеджменту відносять: прогнозування (планування), організації, контролю, регулювання, координації та мотивації.

Виходячи з принципів та функцій ризик-менеджменту зупинимось більш детально на його основних завданнях, які представлено у науковій праці Башинської О.І., Полещук А.А., Мотова А.В. [5]:

1. Формалізація об'єкта управління для конкретної підприємства: розробка «реєстру ризиків», в тому числі виявлення всіх внутрішніх і зовнішніх ризиків підприємства, включаючи інформацію про причинно-наслідкові зв'язки між ризиками, і «карти ризиків» (визначення рівня небезпеки та ймовірності кожного включеного до реєстру ризику, а також їх можливі наслідки і розміри збитку).

2. Оцінка «лінії толерантності» або схильності до ризику (допустимий для підприємства рівень ризику). Толерантність до ризику характеризує, наскільки значний ризик та чи інше підприємство здатне прийняти, витримати і ефективно оптимізувати. Класичне визначення толерантності до ризику.

3. Класичне визначення толерантності до ризику – рівень збитку, який підприємство здатне витримати без серйозних фінансових наслідків, тобто не зазнаючи шкоди самому підприємству

4. Формування системи пріоритетів реагування на той чи інший ризик. Розуміння того, які ризики підприємства знаходяться вище рівня її толерантності до ризику, має спонукати підприємства до першочергового управління саме тими ризиками, збиток від яких оцінюється як величина, що перевищує допустимий для підприємства рівень ризику.

5. Розробка механізмів управління ризиками (планування та фінансування заходів з управління ризиками, оцінка ефективності системи управління ризиками, моніторинг динаміки зміни ризиків, звітність з управління ризиками, періодичне навчання персоналу ризик-менеджмент та ін.).

Таким чином, ризик-менеджмент для сучасних підприємств є невід'ємною підсистемою у загальній системі управління підприємством, яка забезпечує ефективне функціонування підприємства шляхом

попередження, або ліквідації можливих та існуючих загроз. Для забезпечення успішного процесу управління ризиками необхідно керівництву розробляти та впроваджувати механізм ризик-менеджменту, який дозволить досягати кінцевих цілей діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Устенко О.Л. Теория экономического риска: монографія / О.Л. Устенко. — К. : МАУП, 1997. — 164 с.
2. Управління підприємницьким ризиком / [за заг. ред. д.е.н. Д.А. Штефанича]. — Тернопіль: «Економічна думка», 1999. — 224 с.
3. Гранатуров В.М. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В.М. Гранатуров, О.Б. Шевчук. — К. : Державне вид.-інф. агентство «Зв'язок», 2000. — 150 с.
4. Дуднєва Ю.Е. Ризик-менеджмент: інтегрований підхід до організації / Ю.Е. Дуднєва, О.Ю. Антипцева, Т.С. Обидєннова, // Економіка і суспільство. – 2019. – Вип. 20. – С. 229-236.
5. Башинська І.О. Удосконалення системи управління ризиками на підприємстві / О.І. Башинської, А.А. Полещук, А.В. Мотова // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 17. – С. 91-94.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТОВАРІВ: АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

Артюх Оксана Валентинівна

*доктор економічних наук, Одеський національний економічний
університет*

Вонсович Олена Олександрівна

студентка, Одеський національний економічний університет

Розкриттю проблемних питань теорії, методики, організації інвентаризаційного процесу, взаємодії його учасників присвячено багато праць відомих українських вчених та зарубіжних дослідників. Втім залишається чимало проблем, які не повною мірою висвітлені у фаховій літературі. Недостатньо дослідженим на сьогодні є аналітичний напрям роботи фахівців за результатами інвентаризації активів, що і обумовило тему дослідження.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка [1].

Не викликає сумнівів, що значного покращення інвентаризаційної роботи можна досягнути за рахунок більш повного використання можливостей і прийомів економічного аналізу. Окремі дослідники вважають [2], що, проаналізувавши матеріали інвентаризації, можна виявити вплив її результатів на фінансовий стан підприємства.

Аналіз проведення інвентаризацій є надійним гарантом ефективності підприємства, оскільки дає змогу розв'язати різні завдання, як-то: оцінити загальний стан збереження товарно-матеріальних цінностей; охарактеризувати виконання плану проведення інвентаризацій у цілому і окремо по періодах; ... обчислити вплив основних чинників на результати проведення інвентаризацій (плановість, звірка розрахунків тощо); розкрити вплив нестач на товарообіг; проаналізувати кількість випадків і суми нестач окремо по матеріально відповідальним особам (МВО);

визначити вплив таких чинників, як: вік, стаж МВО, причини виникнення нестач і розкрадань та інші [2].

Джерелом аналітичної роботи є: первинні документи; інвентаризаційні описи товарів, порівняльні відомості результатів інвентаризації товарів, накази по результатам інвентаризацій; дані по нестачам і розкраданням; алгоритми визначення розміру відшкодувань від нестачі матеріальних цінностей [3].

Аналітичну роботу за наслідками інвентаризації, на наш погляд, мають проводити відповідні структури/підрозділи служби внутрішнього контролю або окремі уповноважені фахівці (у залежності від фінансових можливостей підприємства, його кадрового забезпечення, прийнятої системи внутрішнього контролю) [4].

Отже, правильна організація аналітичної роботи на підприємстві сприятиме підвищенню інформативності товарів у системі обліку і контролю та загалом – ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств роздрібної торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14>
2. Олійник С.О. Проблеми та напрями вдосконалення інвентаризації на підприємствах. *Науковий огляд*, № 6 (27), 2016.
3. Артюх О.В., Семенюк К.А. Нестача запасів: проблемні аспекти обліку і контролю. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції* : матеріали VI Міжнародної наук.-практ. конф., м. Одеса. Одеса: ОНЕУ, 2018. С. 169–171.
4. Артюх О.В., Бостанжи М.В. Фахівці державного контролю в інвентаризаційному процесі: проблемні аспекти взаємодії учасників. *Сучасні тенденції в економіці та управлінні*: збірник матеріалів IV Міжнародної наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 9 червня 2018 р. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2018. С. 113–115.

ДОМІНУЮЧІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ СЕРЕД СЕР В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Погосян Луїза Оганесовна

аспірант за спеціальністю 051, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Обрання домінуючих показників, що характеризують регіональний розвиток так і його зворотній бік соціальну напруженість були обрані показники, аналіз яких проводиться раніше та використовуються в роботах інших вчених [1-7]. До переліку показників, що були сформовані на підставі аналізу літератури входять: ВРП; Безробітне населення (за методологією МОП); Середньомісячна заробітна плата за регіонами за період з початку року; Сума заборгованості із виплати заробітної плати; Обсяг реалізованої промислової продукції за регіонами; Обороти роздрібною торгівлю, млн.грн; Капітальні інвестиції; Вантажооборот, млн.ткм; Пасажирооборот, млн.пас.км; Експорт; Імпорт; Сальдо; Кількість прибулих; Доходи; Кількість підприємств; Загальна сума субсидій, призначених домогосподарствам для відшкодування витрат на оплату ЖКГ, тис. грн.; Кількість прибулих; Кількість вибулих; Міграційний приріст, скорочення (–).

Відповідно до аналізу головних показників регіонального розвитку, а саме серед показників соціально-економічного розвитку, результатом їх стану є динаміка показника ВРП(ВВП). Результатом негативного впливу соціальної напруженості на регіональну систему, в світі вважається коли під тиском соціальної напруженості відбувається зниження показника ВРП (ВВП). Відповідно до вже зазначеного раніше, більшість країн де сьогодні відбуваються відкрита форма прояву соціальної напруженості оцінюють на скільки зменшується темп росту ВРП або недоотримання в нього. Враховуючи це серед системи показників, що були обрані для дослідження соціально економічного розвитку та оцінки наслідків від соціальної напруженості на цьому етапі дослідження була побудована кореляційна залежність кожного показника з показниками ВРП. Для побудови комплексу моделей були сформовані панельні дані за кожним із

показників з регіонів України за 2015-2018 рр.. Відповідно до інформаційного простору було сформовано вихідна матриця розмірністю 96*17 (m × n). Результати отриманих показників рівня кореляційної залежності між показниками представлені в табл. 1.

Табл.1.

Результати отриманих показників рівня кореляційної залежності між показниками

показник	рівень кореляції	показник	рівень кореляції
Безробітне населення (за методологією МОП)(0,796626	Експорт	0,852846
Середньомісячна заробітна плата за регіонами за період з початку року	0,457546	Імпорт	0,877485
Сума заборгованості із виплати заробітної плати	0,282303	Сальдо	0,428379
Обсяг реалізованої промислової продукції за регіонами	0,909177	Кількість підприємств за їх розмірами за регіонами	0,873291
Оборот роздрібною торгівлі, млн.грн	0,582591	Загальна сума субсидій, призначених домогосподарствам для відшкодування витрат на оплату ЖКГ, тис. грн	0,520793
Капітальні інвестиції за регіонами	0,917878	Кількість прибулих	0,665231
Вантажооборот, млн.ткм	0,368851	Кількість вибулих	0,644861
Пасажирооборот, млн.пас.км	0,538365	Міграційний приріст, скорочення (-)	0,355184

Відповідно до результатів в табл. 3.1 з показниказниками, що мають тісні зв'язок з показником ВРП та є домінуючими для більшості регіональних системи України стали: Безробітне населення (за методологією МОП); Обсяг реалізованої промислової продукції за регіонами; Капітальні інвестиції за регіонами; Експорт; Імпорт; Кількість підприємств за їх розмірами за регіонами. До показників, що мають середній рівень зв'язку: Оборот роздрібною торгівлі, млн.грн; Пасажирооборот, млн.пас.км; Загальна сума субсидій, призначених домогосподарствам для відшкодування витрат на оплату ЖКГ, тис. грн.;

Кількість прибулих; Кількість вибулих. Ці показники є домінуючими та мають залежність із ВРП та є актуальними для подальшого дослідження, оцінки та аналізу стану регіонального розвитку та оцінки можливих збитків від соціальної напруженості в майбутньому.

Результаті проведеної перевірки на актуалізацію показників соціально-економічного розвитку та соціальної напруженості було скорочено кількості показників у вихідних даних з 17 до 11 показників, які є домінуючими та актуальними за останні 4 роки. Оскільки при даному дослідженні враховуються не всі прояви соціальної напруженості, а саме ті які несуть загрозу зниженню показника ВРП, як головного показника розвитку та стабільності регіональної систем.

Список використаних джерел:

1. Донченко Ю.В., Євченко А.В., Железняков С.С. Соціально-економічні аспекти оцінки та регулювання територіальної асиметрії у розвитку адміністративних районів. *Питання статистики* 2004 №8. С.56-61.
2. Клебанова Т.С., Трунова Т.Н. Диференціація регіонів України за рівнем соціально-економічного розвитку. *Економіка розвитку*. 2009. № 1 (49). С.5-8.
3. Клебанова Т.С., Гур'янова Л.С., Сергієнко Е.А. Моделі диференціації конкурентних позицій регіонів. Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики / заг. ред. д. е. н., проф. В.С. Пономаренка, д. е. н., проф. М.О. Кизима, д. е. н., проф. О.М. Тищенко - Харків.: ФОП Лібуркіна Л.М.; ВД «ІНЖЕК», 2009. 264 с.
4. Клебанова Т.С., Гур'янова Л.С., Сергієнко Е.А., Гончаренко Г.С. Модель аналізу асиметрії регіонального розвитку *Проблеми економіки*. 2012. №2. С.27-33.
5. Клебанова Т. С., Іванов В. В., Дубровіна Н. А. Методи прогнозування. Навчальний посібник. - Харків: Вид. ХГЕУ, 2002. 372 с.
6. Клебанова Т. С., Трунова Т. Н. Дифференциация регионов Украины за уровнем социально-экономического развития. *Економіка розвитку*. 2009. №1 (49). С. 58.
7. Кононов Д. А. Сценарний аналіз динаміки поведінки соціально-економічних систем. URL: <http://www.econ.asu.ru/old/sborn/finmath2001/pdf/1.pdf> (дата звернення 20.06.2019).

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Савенко Дмитро Олександрович

аспірант кафедри фінансових ринків, Університет державної фіскальної служби України

Ефективно функціонуючий фінансовий ринок є необхідною передумовою забезпечення розвитку економіки будь-якої держави. Саме фінансовий ринок є тим інституційним утворенням, яке забезпечує збалансований перерозподіл грошових потоків між секторами економіки. У забезпеченні такого збалансування провідну роль відіграє інфраструктура фінансового ринку. Складові інфраструктури фінансового ринку є переважно подібними для ринків європейських країн, де фінансові ринки є банкоцентричними. Однак, незважаючи на подібність, трансформація інфраструктури фінансового ринку відбувається у кожній країні по-своєму.

Як зазначає І. Рекуненко, інфраструктура фінансового ринку є сукупністю «елементів, зокрема, і специфічних видів суб'єктів, що взаємодіють із приводу перетворення закумуляованих фінансових активів у реальні інвестиційні потоки з метою нарощування продуктивного капіталу, розвитку процесів виробничого і невиробничого накопичення, забезпечуючи зниження ступеня інвестиційного ризику» [1, с. 38]. З наведеного визначення видно, що інфраструктурі фінансового ринку відводиться набагато більша роль, ніж перерозподіл грошових потоків. Інфраструктура фінансового ринку забезпечує зниження інвестиційних ризиків, що разом із генеруванням інвестиційних фінансових потоків робить фінансову інфраструктуру важливим чинником економічного зростання. У такому контексті слушним є висновок про функціональну спрямованість інфраструктури фінансового ринку, який робить у своїй статті І. Чуницька [2].

Слід зазначити, що роль інфраструктури фінансового ринку змінюється з часом і є реакцією на зміни навколишнього середовища. Як зазначає І. Рекуненко «формування нової розвиненої інфраструктури для фінансового ринку повинно бути пов'язане з пошуком своєї концепції

розвитку, свого набору способів і елементів механізму реалізації стратегічних і тактичних завдань розвитку ринку в цілому. При цьому розвиток інфраструктури фінансового ринку має спиратися на накопичені знання наукового пошуку в процесі розвитку даної інфраструктури з урахуванням національних особливостей» [3]. Вчений не тільки робить наголос на необхідності застосування наукових підходів до розбудови інфраструктури фінансового ринку, але і на врахуванні національних особливостей, у тому числі й інституціональних.

Зміна принципів функціонування фінансового ринку обумовила ряд змін у розвитку та ролі інфраструктури фінансового ринку. Передусім такі зміни проявляються у тому, що фінансові ринки тепер пов'язані не тільки із секторами економіки в середині країни, але й із міжнародними ринками. Тому трансформаційні зміни в інфраструктурі фінансових ринків стосуються не тільки переліку фінансових посередників, які функціонують на тому чи іншому фінансовому ринку, але й інституційних умов та правових засад. Передусім тих, які стосуються нагляду за діяльністю фінансових посередників.

Рушійні сили трансформації інфраструктури фінансового ринку криються не тільки в економічних і політичних змінах, які відбуваються у певній країні, але й розвитку технічного прогресу, зокрема у сфері ІТ-технологій. Трансформації, які пов'язані з ІТ-технологіями, не тільки спрощують здійснення фінансових трансакцій та зменшення їх вартості, але й фактично створили нову складову інфраструктури фінансового ринку, а саме – он-лайн сектор фінансових послуг.

Підсумовуючи зазначимо, що трансформація інфраструктури фінансового ринку є об'єктивним процесом, який обумовлюється глобалізацією фінансово-економічного розвитку, інституційними змінами та розвитком ІТ-технологій. Якщо трансформаційні сприяють зростанню продуктивності фінансового ринку та зменшення трансакційних витрат при здійсненні фінансових операцій, то такі зміни є позитивними.

Список використаних джерел:

1. Рекуненко І.І. Характеристика елементів інфраструктури фінансового ринку, Вісник Української академії банківської справи, 2014, №1 (36), с. 38–44.

2. Чуницька І.І. Інфраструктура фінансового ринку України: поняття, функції та еволюція статусу, Бізнесінформ, 2014, №9, с. 248-253.
3. Рекуненко І.І. Методологічні засади дослідження процесів становлення та розвитку інфраструктури фінансового ринку, Економіка і держава, 2014, №12, с. 10-13.

ЕКОНОМІЧНІ МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Барзилович Анастасія Дмитрівна

кандидат медичних наук, директор МЦ «КіндерКлінік», м. Київ, Україна

Економічні методи регулювання ринку медичних послуг представляють заходи державного впливу, за допомогою яких створюються умови, необхідні для розвитку соціально-економічних відносин на ринку, що відповідатимуть політиці держави у цій сфері. Слід відзначити, що економічні методи займають ключове місце у механізмі державного регулювання ринку медичних послуг, що обумовлено тим, що державний медичний сектор превалює над приватним в існуючій структурі національної медицини. Зважаючи на це одним із основних інструментів державного регулювання сфери медичного обслуговування є бюджет. Фінансове забезпечення медичних установ є головним чинником, що зумовлює ефективний розвиток галузі.

Економічні методи надають можливість створювати такі умови, що змусять суб'єктів ринку діяти у затребуваному суспільством і державою руслі, вирішуючи важливі для здоров'я населення завдання. До економічних методів відносять такі:

- забезпечення фінансування суб'єктів державної форми власності, що здійснюють діяльність із надання медичних послуг за рахунок бюджетних коштів, виділення коштів на підтримку інфраструктури ринку;
- централізовані торги на поставку медичного устаткування та матеріалів;
- фінансування цільових програм охорони здоров'я, пов'язаних із розвитком ринку медичних послуг;
- встановлення зваженої податкової, амортизаційної політики та податкових пільг;
- регулювання попиту та пропозиції на ринку, регулювання ціноутворення на послуги;
- регулювання фінансових потоків діяльності медичних установ державного медичного сектора.

Слід зазначити, що такий підхід до класифікації методів державного регулювання ринку медичних послуг є дещо умовним. Пояснюється це, по-перше наявністю організаційних, адміністративних та економічних складових елементів у складі кожної з груп методів, по-друге – різницею у формі реалізації регуляторного впливу – чи здійснюється вплив безпосередньо або опосередковано.

Окрема група науковців вирізняє групу соціально-мотиваційних методів, у деяких інтерпретаціях – соціальних методів регулювання ринку. Обґрунтовується це тим, що беручи до уваги достатню кількість нормативно-правових актів, що стосуються регулювання в цілому галузі охорони здоров'я, й досі існує багато проблемних питань у цій сфері [1-2].

Зокрема, стосується це сфери впливу Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» та Закону України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості». Так, керуючись вимогами цих законів, доцільним є використання соціально-мотиваційних (або соціальних) методів, що за допомогою інструментів підвищення зацікавленості громадян у підтримці, зміцненні, збереженні свого здоров'я та збільшення відповідальності за своє здоров'я створять передумови для зменшення навантаження на державний бюджет. Зокрема, мова йде про такі інструменти:

- соціальна адаптація населення, обізнаність з порядком і процедурами надання медичних послуг, медичної допомоги; реабілітація;
- роз'яснення державної політики щодо заходів, які стосуються змін у медичному обслуговуванні та системі охорони здоров'я;
- розробка державних соціальних програм та надання гарантій, соціальне страхування;
- інформаційна доступність – розміщення в Інтернет-мережі інформації про діяльність медичних закладів, стан здоров'я населення, зміни та реформи на ринку медичних послуг, розвиток даної галузі;
- прозорість інформації – доступність інформації щодо оцінювання ефективності державного регулювання ринку медичних послуг;
- проведення зустрічей, семінарів та консультацій;
- залучення громадян України до участі в управлінні ринком галузі, встановлення взаємних зобов'язань між установами, що надають послуги,

споживачами медичних послуг та третім інститутом – страховим сектором;

- активний розвиток телемедицини;
- застосування методів морального стимулювання тощо [4-6].

Останні методи спираються на моральні та етичні норми суспільства, взаєморозуміння, повагу один до одного, співробітництво. Потрібно, аби громадяни стали зацікавленими у підтримці, зміцненні та збереженні свого здоров'я. Кожен громадянин повинен приділяти увагу своєму здоров'ю та створювати навколо себе здорове середовище та оточення [3].

Щодо державного регулювання ринку медичних послуг в Україні, варто зазначити, що економічні методи прямої форми впливу полягають у використанні механізмів бюджетного фінансування медичних закладів, що займаються медичним обслуговуванням. У той же час організаційно-адміністративне регулювання ринку медичних послуг полягає переважно у використанні механізмів стандартизації якості послуг та ліцензуванні діяльності медичних закладів.

Слід зазначити, що процес регулювання ринку медичних послуг досить тісно пов'язаний із регулюванням суміжних ринків, зокрема, ринків медичного обладнання та медичних технологій, медичного страхування, фармацевтичного ринку, ринку праці (лікарі, інший медичний персонал), ринку освітніх послуг в галузі медицини тощо.

Це свідчить про те, що вплив регуляторних інструментів та методи, що застосовуються у процесі державного регулювання даних суміжних ринків також потрібно враховувати при формуванні методичного інструментарію для регулювання ринку медичних послуг, ураховуючи широке коло соціально-економічних відносин, що стосуються загальної системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Іванов Ю.Б. Інструментарій державного регулювання сфери охорони здоров'я в Україні / Юрій Борисович Іванов. // Економіка та управління національним господарством Економіка і регіон. – 2014. – №4. – С. 101–106.
2. Комарова І.В. Бюджетне фінансування охорони здоров'я громадян України як складової людського капіталу [Електронний ресурс] / І.В.

Комарова. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2010_3/19.pdf.

3. Краснова О. І. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я / О. І. Краснова, Т. В. Плужнікова. // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №7. – С. 46–48.

4. Марова С. Ф. Медична послуга як товар медичного ринку / С. Ф. Марова. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2017. – №4. – С. 8–13.

5. Медреформа. Что уже произошло и что будет дальше [Електронний ресурс] // НВ Бизнес. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://nv.ua/biz/experts/medicinskaya-reforma-chto-budet-pri-novoyu>.

6. Пашков В. М. Сутність медичних послуг у системі господарського законодавств / В. М. Пашков. // Медичне право. – 2013. – №2. – С. 88–101.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Огданська Ольга Дмитрівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету ім. Олесь Гончара

Прокопенко Ілона Володимирівна

студентка, Навчально-методичний центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації Дніпровського національного університету ім. Олесь Гончара

Податкова система кожної країни відрізняється одна від одної і має свою унікальну структуру та особливості функціонування. Факторами, які мають безпосередній вплив на побудову податкової системи є економічне становище країни та політичні сили при владі. Оподаткування в Україні здійснюється відповідно до обраної системи, яка законодавчо закріплена і основною метою якої є реалізація функцій оподаткування [1].

Удосконалення податкової системи починається з визначення принципів оподаткування та їх раціонального впровадження, на цій основі має будуватися податкове законодавство.

Реформування податкової системи визначається як оптимальне поєднання фіскальної ефективності та регулюючих механізмів економічного зростання, що відображається у принципах оподаткування, на основі яких здійснюється реформування податкового законодавства.

Варто визначити низку принципів, дотримання яких підвищило б фіскальну ефективність, а саме:

- економічної ефективності;
- рівного податкового тягаря;
- соціальної справедливості;
- стабільності та гнучкості (рис.1).

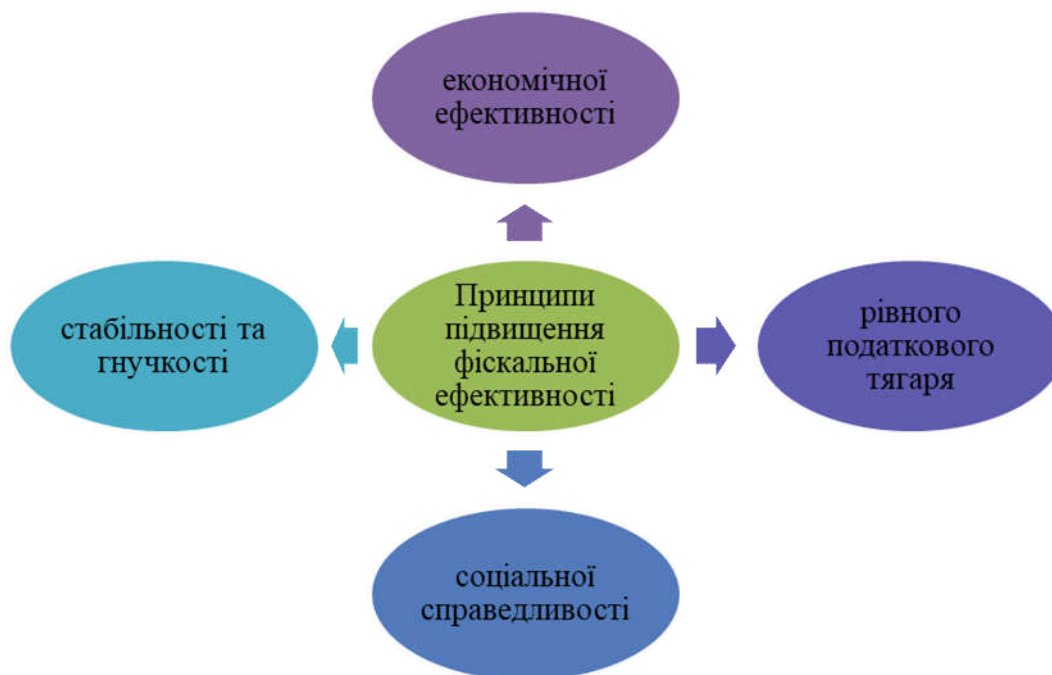

Рисунок 1 - Принципи підвищення фіскальної ефективності вітчизняної податкової системи [2]

Принцип економічної ефективності можна розглядати з двох позицій: з одного боку, відбувається виконання фіскальної функції податків, а з іншого принцип економічної ефективності тісно пов'язаний із виконанням податками регулюючої функції.

Рівнонапруженість податкового тягаря між платниками повинна забезпечуватись прогресивним характером, тобто розмір сплаченого

податку повинен прямопропорційно залежати від розміру одержаного доходу.

Основою реалізації принципу соціальної справедливості є орієнтація на платників податків, оскільки показником вимірювання справедливості є рівень матеріального добробуту громадян.

Стабільність податкової системи забезпечується незмінною законодавчою базою, чіткими механізмами справляння податків. Дотримання розглянутих вище принципів створюватиме передумови для правильної, виваженої діяльності держави у сфері оподаткування.

На жаль, вони використовуються не повною мірою, а іноді зовсім не використовуються. З іншого боку, необхідно також провести реформування податкової системи в напрямі її лібералізації і децентралізації; розширити права органів місцевого самоврядування при встановленні норм вилучення і їх використання на місцях; забезпечити збалансованість інтересів держави та її регіонів між собою з метою забезпечення стабільності, адміністративно-територіального устрою країни; запровадити заходи щодо податкового стимулювання інвестиційного процесу й спрямування коштів підприємств на вдосконалення і розширення виробничої діяльності, розвиток малого підприємництва, підтримку пріоритетних галузей національної економіки [3].

Окрім цього, важливо також посилювати соціальну роль податків, забезпечити захист прав і законних інтересів податкоплатників у взаємозв'язку з податковими органами, запровадження поняття неумисного порушення податкового законодавства [4].

Таким чином, удосконалення чинної податкової системи України повинно відбуватися в напрямі створення сприятливих податкових умов для вітчизняних товаровиробників, стимулювання вкладення коштів в інвестиційні програми.

Реформування ж податкової системи повинно базуватись на принципі фіскальної ефективності, тобто формування дохідної частини бюджетів різних рівнів на відповідному рівні, що забезпечить виконання державою своїх функцій; досягнення рівності податкового тягаря.

Адже рівна напруга між платниками, соціальна справедливість, стабільність і гнучкість запорука ефективності податкової системи. А оптимальне співвідношення цих показників дозволить забезпечити

економічне зростання України не лише на певному етапі, а й у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Іванова Ю.Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посіб./- за ред. проф. Майбурова І.А./ Ю.Б. Іванов.- Харків. 2010. 492с.
2. Фіскальна політика держави: суть, види та завдання фіскальної політики держави. Веб-сайт: URL http://pidruchniki.com/13331222/finansi/fiskalna_politika_derzhavi
3. Ференс О. Реформування податкової системи України. Міністерства юстиції України URL: <http://www.minjust.gov.ua/11350>
4. Черноус А.Г. Визначення межі між податковою оптимізацією та ухиленням від сплати податків. Право і суспільство. / А.Г. Черноус.- 2013. №6-2. 287-291с.

ПРОПОЗИЦІЇ СТОСОВНО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ В УКРАЇНІ

Бусарєва Тетяна Геннадіївна

кандидат економічних наук, доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що в сучасному суспільстві відбуваються кардинальні зміни, що призводять до домінування знань як фактор соціального розвитку. При цьому методологічні підходи, що відзначають існування інформаційного або постіндустріального суспільства, виходили з розуміння рівності можливостей, що виникають в умовах вільного обороту інформації. Як показує практика, становлення системи інформаційних технологій, що визначають структуру розподілу ресурсів в умовах сучасної стадії цивілізаційного розвитку, не призводить до рівності можливостей, а відтворює на новому витку розвитку чинники збереження нерівності.

У ХХ ст. людство досягло небувалого перш могутності своїх продуктивних сил, заснованого на технологічному втіленні фундаментальних наукових відкриттів, які забезпечили безпрецедентне зростання світової економіки. Так, за один робочий день в кінці ХХ ст. людство виробляло рівно стільки ж товарів і послуг, скільки за весь 1900 рік. Еволюція продуктивних сил призвела до повсюдного поширення наукової діяльності, позначила знання як загальну продуктивну силу, а формування людського капіталу як один із стратегічних напрямків розвитку економіки і суспільства. Всі ці процеси означають одне - сучасне людство стоїть на порозі переходу до наступного етапу свого розвитку, економічної конструкцією якого є економіка знань, яка кардинально змінює традиційні уявлення про цілі економічного розвитку. Дослідження показали, що формування умов становлення економіки знань вимагає перегляду уявлень про склад і структуру економічного поля, про основні джерела та фактори еволюції промислових, економічних і соціальних систем. Небачена раніше інтелектуалізація коштів праці, інформатизація всіх виробничих процесів руйнує панівне уявлення про матеріальному виробництві як про головне джерело зростання добробуту. Економіка

знань виходить з того, що одним з найголовніших умов сталого розвитку стає розширене відтворення людського капіталу і формують його сфер. Дана концепція вступає в протиріччя з пануючою індустріальною концепцією, оскільки головною метою розвитку економіки вона ставить всебічний розвиток людини, а не максимізацію прибутку і добробуту власника матеріальних ресурсів. Саме цим і зумовлюється необхідність вивчення економічною наукою різних аспектів формування економіки знань та вироблення на цій основі рекомендацій з питань сталого розвитку суспільства.

У світовому рейтингу конкурентоспроможності, який щорічно складає Міжнародний інститут управлінського розвитку в Швейцарії (IMD), Україна піднялася на 5 позицій і займає 54 сходинку. Наша країна опинилася між Словаччиною та Перу. Серед пострадянських країн найвищі місця у рейтингу посідають Литва (29), Казахстан (34) та Естонія (35). Загалом у рейтингу 63 країни. Першу сходинку 2019 року посів Сінгапур, який змістив з вершини рейтингу США (ця країна тепер на третьому місці). На другому місці – Гонконг. Підвищення Сінгапуру до першої сходинки було зумовлене розвиненою технологічною інфраструктурою, наявністю кваліфікованої робочої сили, сприятливими законами про імміграцію та ефективними способами створення нових підприємств. Гонконг зайняв друге місце завдяки доброякісній податковій та бізнес-політиці та доступу бізнесу до фінансів. Натомість конкурентоспроможність найбільшої економіки світу – США – постраждала від підвищення цін на паливо, слабшого високотехнологічного експорту та коливань вартості долара. Останню сходинку рейтингу конкурентоспроможності займає Венесуела. Укладачі звертають увагу на високу інфляцію в країні, поганий доступ до кредитів та слабку економіку. У рейтингу глобальної конкурентоспроможності економіки 2018-го року, який щороку укладають за різними показниками Світовий економічний форум (WEF) спільно з Євразійським інститутом конкурентоспроможності та консалтинговою компанією Strategy Partners, Україна посіла 83 місце серед 140 країн. До цього вона була 89-ю серед 135 країн. Укладачі рейтингу відзначили, що в Україні слабо розвинені інститути, вкрай нестійкі фінансова система і макроекономічні показники.

Україна за рівнем конкурентоспроможності значно відстає від провідних країн світу, які вже забезпечили умови для становлення і

зростання економіки знань. Однак російські показники в Global Competitiveness Index значно покращилися з 2012 р, коли наша країна перебувала на 67 місці. У 2013 р Росія піднялася на 3 позиції в рейтингу, але все ж залишилася нижчою країн БРІКС. У 2014 р зайняла 53 місце в списку, в 2015 р - 45-е, а в 2017 р піднялася з 43 на 38 сходинку. Відзначимо, що економіка нашої країни до цих пір істотно залежить від експорту корисних копалин. Однак, на думку президента ВЕФ (Всесвітнього економічного форуму) К. Шваба, «Глобальна конкурентоспроможність буде більшою мірою визначатися інноваційним потенціалом країни. Таланти стають все більш важливими, ніж капітал, і тому світ переміщається від епохи капіталізму в епоху талантізма» (Сапн 2017). Таким чином, ключовим завданням переходу вітчизняної економіки на новий етап розвитку стає орієнтація на інтелектуалізацію соціально-економічних процесів, активну інноваційну діяльність господарюючих суб'єктів всіх рівнів і сфер діяльності, інтенсивний розвиток інтелектуального людського капіталу і цифрових технологій. Розвиток економіки знань в Росії сьогодні, в першу чергу, слід найтіснішим чином зв'язати з успіхами науки і технологій. При цьому їх взаємодія повинна здійснюватися за двома основними напрямками. Перше стосується прогресу в таких областях, як ІКТ, який дозволяє по-новому організувати бізнес-процеси, що призводить до радикальної трансформації цілих галузей. Тобто для корпорацій економіки знань інформаційні технології стають вже частиною самого бізнесу, залучаючи клієнтів і партнерів в самообслуговування, з'являються нові цифрові бізнес-моделі. При цьому швидкість появи даних перевершує вже в мільйони разів можливість людини їх сприймати, і новим середовищем існування людини в суспільстві знань стають експертні мережі, системи штучного інтелекту, такі як Big Data, Data Science, семантичні алгоритми і т.п., які будуть попередньо обробляти дані, вишукувати в них тільки найбільш цікаву для людей інформацію, знижуючи таким чином обсяг даних, які споживаються безпосередньо людиною. При цьому основним трендом в обробці інформації стає акцент на подання знань, заснованих на даних, а не даних як таких. Другий напрямок має бути пов'язано з нейронаук, тобто вдосконаленням методів дослідження людського мозку. При цьому найбільш розвиненим на сьогоднішній день напрямком нейронауки варто вважати нейроекономіки - область знання, що досліджує механізми

прийняття рішень (Filonovich 2017). За результатами дослідження авторами визначено основні напрямки розвитку економіки знань Росії, схематично представлені у вигляді радара з пріоритетними напрямками ДіР

Список використаних джерел:

1. Шевчук О.А. Знання – як основний стратегічний ресурс підприємства / О.А. Шевчук // Технологический аудит и резервы производства. – 2013. – №2/2(10). – С. 46-49.
2. Руденко М.В. Управління знаннями як конкурентна перевага підприємства / М.В. Руденко, В.О. Криворучко // Економіка та держава. – 2016. – №4. – С. 74-78.
3. Вовк Ю.Я. Процес управління знаннями підприємства та його особливості / Ю.Я. Вовк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.17. – С. 343-352.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Тагірова Ольга Вікторівна

студентка Криворізького факультету Запорізького національного університету

Зовнішньоекономічна діяльність - це один з найважливіших чинників розвитку національної економіки. Жодна країна в світі не в змозі самостійно розвивати власні виробничі процеси, забезпечити економічне зростання без ефективного використання переваг міжнародного розподілу праці та сукупного міжнародного науково-технічного потенціалу.

В наш час економіка визначається як потужний та досить об'ємний механізм, який забезпечує життєдіяльність як суспільства, так і кожного індивіду окремо. Національні економічні системи можуть ефективно розвиватись лише за умови їх міжнародної взаємодії. Нині важко назвати країну, яка б не була суб'єктом міжнародних економічних відносин і не знала впливу зовнішнього середовища.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства - це сфера господарської діяльності, пов'язана з міжнародною виробничою і науково-технічною кооперацією, експортом та імпортом продукції, виходом підприємства на зовнішній ринок [1].

За часи незалежності України спостерігається тенденція до зміни вектора зовнішньоекономічної діяльності на спрямованість до інтеграції та міжнародної співпраці. Саме тому активний розвиток зовнішньої економіки дозволить значно швидше зрівнятись з європейськими країнами та покращити економічні показники [2].

У період глобалізації для досягнення значного економічного розвитку та ефективного функціонування економіки на макрорівні необхідно чітко аналізувати наявні потужності та ресурси. Будь-які ресурси (корисні копалини, людський потенціал, тощо) тісно пов'язані з географічним положенням країни та наявними технологіями. Країна, яка має певні унікальні ресурси, потребує менших зусиль для створення готової продукції на експорт, порівняно з країнами, у яких даний ресурс у дефіциті або потребує складних технологічних рішень для створення готового продукту. Саме розвиток цих конкурентних переваг дозволить кожній країні займати лідируючі позиції на міжнародній арені і позитивно вплинути на стан національної економіки [3].

Фокусуючи увагу на виявленні конкурентних переваг, можна побудувати потужне суспільство з високим рівнем розвитку національної економіки. Кваліфікований моніторинг наявних ресурсів та інвестиції у технології виробництва дозволять мати стійкі міжнародні торгівельні зв'язки та покращити імідж країни на міжнародній арені. Зовнішньоекономічна діяльність впливає на національну економіку такими шляхами як стабілізація сальдо торгівельного балансу; залучення інвестицій в економічну сферу, що розвивається; створення стійких міжнародних торгівельних зв'язків; участь у міжнародній кооперації; покращення технічного оснащення виробництва; зменшення рівня безробіття; загальне підвищення рівня життя країни.

Отже, кожній країні необхідно приділяти увагу розвитку своїх конкурентних переваг, вивченню наявних ресурсів та здійсненню ефективної зовнішньо - економічної політики, що призведе до покращення загального добробуту населення, активізації інвестиційної діяльності, розвитку науково-технічної бази і загалом економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 408 с.
2. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: – Режим доступу:<http://www.ukrexport.gov.ua/> (дата звернення: 11.11.2020).
3. Пісьмаченко М. Л. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. 366 с.

Науковий керівник: Гакова Міра Володимирівна, викладач Криворізького факультету Запорізького національного університету

ЗАСТОСУВАННЯ КОЕФІЦІЄНТА БІВЕРА ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ НЕЗАДОВІЛЬНОЇ СТРУКТУРИ БАЛАНСУ

Гудима Роксолана Петрівна

*студентка економічного факультету Львівського національного
університету ім. І. Франка*

Будь-яке підприємство в процесі своєї діяльності може зіштовхнутися з цілим рядом факторів, які можуть негативним чином впливати на його фінансовий стан, що в свою чергу може з часом призвести до настання банкрутства. Саме тому вчені вже десятки років працюють над способами раннього діагностування можливості настання банкрутства на підприємстві з метою його запобігання.

З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибутково працюючого суб'єкта підприємницької діяльності і вжиття випереджувальних заходів, спрямованих на запобігання банкрутству, проводиться систематичний експрес-аналіз фінансового стану підприємств (фінансовий моніторинг) за допомогою коефіцієнта Бівера.

У. Бівер запропонував дуже сильну статистичну методику, більш сильну ніж його попередники, дослідивши значно більшу кількість організацій. Він використовував з метою діагностики банкрутства 20 коефіцієнтів, включивши п'ять з них, що показують імовірність настання банкрутства організації за 5 років, в свою модель. за ступенем точності прогнозу розробник представив їх в наступній послідовності:

- Коефіцієнт У. Бівера = $(ПП + А) / \text{Зобов'язання}$;
- Коефіцієнт фінансової залежності;
- Коефіцієнт поточної ліквідності;
- Рентабельність активів;
- Частка чистого оборотного капіталу в активах [3].

Коефіцієнт Бівера розраховується як відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань [1].

Особливістю моделі У. Бівера є те, що відсутній результуючий показник і кожен коефіцієнт, що входить в модель, розраховується і оцінюється окремо. Його модель давала відносно точний прогноз майбутнього статусу фірми. У. Бівер рекомендував досліджувати тренди цих показників для діагностики банкрутства. Отримані значення індикаторів порівнюються з їх нормативним значеннями, розрахованими Бівером для трьох видів фірм: для підприємств, що мають стійкий фінансовий стан (група I), для підприємств, збанкрутілих протягом п'яти років (група II), для підприємств, що стали банкрутами протягом року (група III) [2].

Ознакою формування незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, при якому протягом тривалого часу (1,5-2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що свідчить про небажане скорочення частки прибутку, що спрямовується на розвиток виробництва. Така тенденція в кінцевому підсумку призводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними засобами стає менше 0,1.

Перевагами методу У. Бівера є те, що дослідження відбувались на основі 79 неплатоспроможних і 79 нормально функціонуючих підприємствах та вперше були використані статистичні прийоми у сполученні із фінансовими коефіцієнтами.

Нормативні значення фінансових показників не враховують галузеву специфіку підприємств, що є недоліком методу. Крім того, ефективність використання капіталу на підприємствах (оборотність, рентабельність) не враховується в розрахунках, а також визначення коефіцієнта проводиться у статистиці, що ускладнює використання методу Бівера українськими підприємствами [4].

Згідно з "Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства", затвердженими наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 року №10, для проведення системного експрес-аналізу фінансового стану підприємства пропонується використовувати коефіцієнт Бівера [5].

Дана методика може застосовуватися на промислових підприємствах різних форм власності і різних видів діяльності, комерційними банками в

якості додаткового інструменту при оцінці стану позичальника, в діяльності консалтингових фірм і аналітичних центрів.

Свого часу модель Бівера викликала безліч критичних зауважень, але дала величезний поштовх для розвитку досліджень у цій області.

Список використаних джерел:

1. Власюк В.Є. Оцінка ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств/ ласюк В.Є., Гордієнко К.О., Пшенична А.О.// ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО – 2017. - Випуск №12. – с. 71-72.
2. Іщенко Н.А. Розвиток продуктивних сил та галузей. Економіка та управління підприємствами./ Економічні науки – 2017. – Випуск №13. – с. 258.
3. Рябова М.А. Аналіз фінансової звітності: навчально-практичний посібник/ Ульяновський державний технічний університет – м.Ульяновськ - 2011. - с.95-96.
4. Янковець Т.М. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід/ Янковець Т.М., Чернюк Ю.В.// Інвестиції: практика та досвід – 2016. – Випуск №20. – с. 60-61.
5. Ященко В. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на підприємстві/ Національний університет “Острозька академія” – 2015.

Науковий керівник: Дропа Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту, Львівський національний університет імені І. Франка

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Зіброва Олена Володимирівна

старший викладач, Національний аерокосмічний університет ім.

М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Успіхи у становленні соціальної держави визначають для України можливість поступового входження у світове співтовариство, інтеграцію у європейські структури. Але це неможливо без розв'язання проблем

бідності та безробіття, формування національної моделі ринку праці, доходів і заробітної плати. В умовах ринкових перетворень, коли кожна людина самостійно приймає рішення про форму участі в економічному процесі та в основному особисто відповідає за своє благополуччя, соціальному захисту населення відводиться особлива роль. Україна не зможе інтегруватися у європейський економічний простір, не забезпечивши для свого населення загальноприйняті норми соціального захисту та добробуту.

Стрижнем соціальної політики є система соціального захисту населення, її формування засновано на диференційованому підході до різних верств населення в залежності від їх працездатності, законодавчому закріпленні економічних, соціальних, правових гарантій, які надаються суспільством з урахуванням міжнародного досвіду [1].

Незважаючи на істотні відмінності в соціально-економічній та політичній ситуації в країнах розвинутої ринкової та перехідної економіки, зарубіжний досвід соціальної політики має певне значення у формуванні ефективної моделі соціального захисту населення України [2]. Цінність цього досвіду полягає у приділенні великої уваги питанням соціальної політики та відпрацюванню оптимальних форм, методів і механізму соціального захисту різних верств населення; профілактичній спрямованості підходів боротьби з бідністю та реальності діючих систем соціального захисту населення; побудові механізму соціального захисту населення з урахуванням системоутворюючого фактора, втіленого у сукупності суспільних цілей та інтересів громадян; реалізації соціальних програм на основі застосування їх належного наукового забезпечення, соціальної експертизи і моніторингу; перенесенні акцентів у вирішенні проблем соціального захисту з центральних державних структур на регіональні, підвищенні ролі недержавних громадських організацій у реформуванні системи соціального захисту населення; використанні в системі соціального захисту найбільш ефективних його форм та методів.

У сучасний період соціальна орієнтація ринку передбачає включення у його механізм спеціальної системи соціального захисту населення, таким чином, можливими напрямками використання в Україні є досвід соціальної політики країн з розвинутою ринковою та перехідною економіками, що втілений у різних моделях соціального захисту населення, наприклад:

- забезпечення демократичності та прозорості соціального захисту, спрощення процедури надання різних видів соціальної допомоги;
- повне використання кожною людиною своїх прав для звернення за допомогою до відповідних соціальних інститутів;
- перевірка об'єктивності стану рівня життя осіб, сім'ї, соціально уразливих груп, що звертаються за соціальною допомогою;
- посилення наукової обґрунтованості заходів з соціального захисту та нормативно-правового його забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Демчак Р.Є. *Вдосконалення соціального захисту населення як об'єкту державного управління в Україні: методологічні підходи. Державне управління: удосконалення та розвиток*, 2012. № 5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=414>
2. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи. В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський та ін. Львів: НАДУ, 2012. 368с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/6c8a65cb-ba64-4b9e-af9c-fef97c8bd307.pdf

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІТ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

Огданська Ольга Дмитрівна

*доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів
Дніпровського національного університету імені О. Гончара*

Косінова Олена Володимирівна

студентка кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління Дніпровського національного університету імені О. Гончара

Анотація: Досліджено моделі фінансування закладів освіти у світі. Проаналізовано джерела фінансування навчальних закладів у світі, узагальнено напрями реформування системи фінансування закладів освіти в умовах децентралізації.

Ключові слова: освіта, фінансування, заклади освіти, джерела фінансування.

Упродовж століть навчальні заклади відігравали провідну роль у підготовці молоді до професійного життя і сприяли формуванню цивілізованого суспільства, оскільки головними функціями освіти завжди були поліпшення культурного рівня членів суспільства і підвищення продуктивності праці. Відповідно, розвиток системи освіти – це основа інтелектуального, соціального та економічного розвитку держави, а «вдосконалення освітньої галузі є важливою передумовою подолання кризової ситуації як в економіці, так і в суспільстві в цілому» [1]. Утім, ефективність діяльності будь-якої системи певною мірою залежить від обсягів фінансування.

Сьогодні, в Україні, роль освіти зростає, що також потребує реформування фінансування галузі й приведення її у відповідність зі світовими стандартами. Утім, процес перебудови фінансування освіти повинен бути поступовим, зважаючи на економічну кризу та її наслідки, обмеженість бюджетних коштів, низький рівень доходів громадян. Саме тому питання фінансування закладів освіти на належному рівні останнім часом стало надзвичайно актуальним в умовах трансформацій та є предметом особливої уваги науковців і практиків [2].

Сьогодні механізм фінансування освіти як сфери суспільної та господарської діяльності надзвичайно ускладнюється, що знаходить прояв у появі нових форм організації та управління освітою, диверсифікації джерел її фінансування.

Щодо джерел фінансування освіти, то в усьому світі вони поділяються на державні та недержавні. За державного фінансування навчальні заклади розглядаються як організації, що обслуговують інтереси суспільства і держави, а при недержавному фінансуванні навчальні заклади є комерційними підприємствами, які надають послуги окремим особам, що використовують освіту з метою отримання додаткових доходів у майбутньому.

Попри значні переваги державного фінансування системи освіти, більшість країн світу визнають, що освіта стала однією з найдорожчих соціальних послуг і темпи витрат на освіту набагато перевищують темпи

зростання державних доходів, тому сьогодні крім традиційних джерел фінансування освіти виділяються й альтернативні.

Сьогодні можна виділити три базових моделі фінансування закладів освіти у світі, що принципово відрізняються:

I. Заклади, діяльність яких фінансується за рахунок державних коштів. Цю модель науковці вважають антиринковою, оскільки вона орієнтована на блокування ринкових відносин у сфері освіти. Використання цієї моделі притаманне більшості країн Західної Європи (Німеччина, Австрія, Норвегія, Данія, Франція, Швеція, Фінляндія) [3].

II. Заклади, діяльність яких фінансується виключно за недержавні кошти. Таке фінансування освіти орієнтоване на створення вільного ринку в сфері освіти. Використання такого типу фінансування освіти є найпопулярнішим у США, Японії, Австралії, Новій Зеландії, Південній Кореї та країнах Південної Африки [3].

III. Заклади, діяльність яких спирається на змішане фінансування у різних пропорціях. Ця модель функціонування сектору освіти характеризується рівновагою між активною допомогою держави та особистою відповідальністю індивіда в його навчанні та побудові ним кар'єри. Таку модель фінансування сектору освіти застосовують Канада та низка держав Західної Європи (Великобританія, Іспанія, Італія) [3].

Отже, між країнами світу існують значні відмінності у розподілі державних та приватних ресурсів освіти.

У зв'язку з реформуванням системи управління освітою набувають актуальності розробка та впровадження моделі фінансування, яка поєднуватиме державне і приватне інвестування. З урахуванням значного попиту на послуги освіти, а також заниженого рівня послуг державних закладів, важливим напрямом удосконалення є розвиток приватного сектору освітніх закладів. У зв'язку з цим доцільно на державному рівні закріпити рівні права суб'єктів господарювання різних форм власності на ринку надання послуг стосовно одержання бюджетних асигнувань, спрямованих на фінансування освіти. Крім бюджетного фінансування, для приватних закладів, доцільно застосовувати податкові пільги суб'єктів господарської діяльності. Така податкова політика сприятиме залученню інвестицій в розвиток системи освіти, підвищенню якості послуг цієї сфери та розвитку здорової конкуренції.

Інвестиційні вливання в освітню галузь є одним із найважливіших видів бюджетних інвестицій різних рівнів влади в соціальну сферу. Надання якісних освітніх послуг сприяє вихованню на початковому етапі високоморального суспільства, а в подальшому висококваліфікованих спеціалістів, які забезпечать підвищення конкурентоспроможності країни.

У розвинених світових країнах відбувається зміна пріоритетів від збільшення бюджетного фінансування освітньої галузі на раціоналізацію їх використання. Загалом механізм фінансування освіти багато в чому залежить від моделі управління освітою. В сучасних умовах обмеженості бюджетного фінансування освіти в Україні актуальності набувають напрями пошуку нових пріоритетних способів фінансування освітньої галузі. Така тенденція визначає необхідність вивчення та узагальнення найбільш дієвих способів фінансування освіти на прикладі провідних країн світу [4].

Останнім часом процеси децентралізації в освітній сфері відбуваються навіть у країнах із традиційно сильно централізованим управлінням цієї галузі, що дає змогу більшу кількість повноважень передавати на місцевий рівень задля задоволення потреб населення в підвищенні якості освітніх послуг.

В Україні процеси децентралізації знаходяться на початковому етапі, тому повноваження органів місцевого самоврядування різних рівнів у галузі освіти в повному обсязі ще не визначені. Одним з напрямів управління та фінансування освітньої галузі є приведення механізму у відповідність до потреб сучасної економіки, децентралізації влади та інтеграції України в європейський економічний та культурний простір [5].

Отже, напрями реформування системи освіти в Україні нині перебуває на етапі вивчення світового досвіду, внесення змін в законодавчу базу, розробки та громадського обговорення української моделі децентралізації освіти.

Список використаних джерел:

1. Коцовська О.С. Механізм фінансового забезпечення освіти: правові засади розподілу владних повноважень / О.С. Коцовська // Аспекти публічного управління. – 2014. – № 9-10. – С. 72-79.

2. Мельник Я.В. Шляхи удосконалення системи фінансування закладів освіти: регіональний аспект / Я.В. Мельник // Ефективність державного управління. – 2012. – Вип. 33. – С. 202-208.
3. Ярош А.О. Способи фінансування загальної середньої освіти в зарубіжних країнах / А.О. Ярош // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2015. – Вип. 16(1). – С. 99-101.
4. Грішнова О. А. Зарубіжний досвід фінансування освіти та перспективи його застосування в Україні / О. А. Грішнова // Наукові праці НДФІ. – 2000. – Вип. 10-11. – С. 214-222.
5. Коваленко С.О. Фінансування видатків на освіту в умовах децентралізації / С.О. Коваленко, Ю.О. Коскіна // БізнесІнформ. – 2017. – № 8. – С. 105-109.

ОПОРНА ШКОЛА ЯК ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Трипольська Тетяна Геннадіївна

аспірант, Сумський державний університет, м. Суми

Важливість опорних шкіл в системі освіти на даний час полягає в тому, що в Україні сьогодні в умовах реформи децентралізації відбувається активне формування об'єднаних територіальних громад та освітніх округів. Разом з новими громадами поступово формується і нова економічна ситуація у країні. Це дає нові можливості не тільки для учнів, а й для самих громад.

З 2016 року всі області України проводили конкурс на найкращий проект опорної школи. На нього могли податися школи, що мали у своєму районі найбільше учнів (як правило, не менше 360), найкраще обладнання і хороших вчителів. А головне — мали можливість прийняти до себе на навчання якомога більше учнів 5-9-х класів з малокомплектних сільських шкіл. За твердженням МОН, головна мета опорних шкіл — забезпечити дітям рівні можливості доступу до якісної освіти. Відомо, що в сільській місцевості навчається приблизно третина українських дітей. Водночас

випускники сільських шкіл мають найгірші результати ЗНО. Саме цю проблему мають усунути опорні школи [1].

В наш час опорна школа стала одним із основних інструментів реорганізації шкільної мережі, облаштування навчального закладу усім необхідним для ефективного вивчення учнями предметів та формування їх основних життєвих навичок: мультимедійним та навчальним обладнанням, новими підручниками та іншою літературою, облаштуванням спортивних залів та пришкільних площадок. Це все дає можливість для повного всебічного розвитку учнів, зміцнення їх здоров'я та ефективної організації навчально-виховного процесу.

Відтак з 2016 року в об'єднаних територіальних громадах розпочався процес утворення опорних шкіл та виокремлення філій, які приєднуються до них. До цього процесу були підготовлені нові документи, інструкції, положення та нормативно-правові акти, якими могло б користуватися місцеве самоврядування щоб правильно утворити та забезпечити якісну роботу опорного закладу та філій.

Головним нормативно-правовим актом, що врегульовує питання створення представницьким органом місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районними радами (далі – засновники) опорних закладів та їх філій є Положення про освітній округ і опорний заклад освіти, затверджене постановою КМУ від 19 червня 2019 р. № 532. Засновник визначає опорні заклади серед підпорядкованих йому загальноосвітніх навчальних закладів на конкурсній основі відповідно до затверджених ним умов. Під час проведення конкурсу обов'язково враховується, зокрема, зручність та наявність автомобільних шляхів з твердим покриттям для забезпечення безпечного підвезення учнів (вихованців) і педагогічних працівників до місця навчання, роботи та місця проживання [2].

В рамках реформи децентралізації в Україні державне фінансування освіти відбувається за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Згідно з Бюджетним кодексом України кошти між рівнями бюджетної системи розподіляються по принципу субсидіарності, який дає можливість максимально наблизити надання послуг до споживача.

Відповідно до Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. №6, головним

розпорядником державної освітньої субвенції є Міністерство освіти і науки України. Місцеві ради можуть використовувати кошти одночасно з державного та місцевих бюджетів та додатково понад обсяги субвенції фінансувати з місцевих бюджетів проплати поточних та капітальних видатків навчальних закладів, визначених у статті Бюджетного кодексу України [3].

Така фінансова підтримка дала можливість опорним закладам та їх філіям провести багато роботи: впроваджено заходи з енергозбереження у основних будівлях шкіл (заміна вікон, дверних блоків тощо), забезпечено кабінети комп'ютерною та мультимедійною технікою, придбано багато нової навчально-методичної літератури, оновлено спортивне обладнання та інвентар, музичну апаратуру та інструменти, шкільні меблі. Таке оновлення навчальних закладів великий крок уперед для об'єднаних територіальних громад.

Таким чином, в освітній галузі опорні заклади виконують важливу роль, вони надають можливість отримувати учням більш якісну освіту та всебічно розвиватися. Нова економічна ситуація яка склалась в процесі реформи децентралізації дала можливість опорним школам на фінансування з різних рівнів бюджетів. Кошти які були залучені посприяли оновленню: матеріально-технічної бази, літератури, спортивного обладнання та музичної апаратури. Формування нового обличчя школи тепер формує нове обличчя учня та громади.

Список використаних джерел:

1. Що таке опорні школи:реформа у запитаннях і відповідях / Освіторія від 07.09.2017/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/shho-take-oporni-shkoly-reforma-u-zapytannayah-i-vidpovidyah/>.
2. Створення опорної школи /Міністерство освіти і науки України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli>.
3. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам / Постанова КМУ No 6 від 14.01.2015/. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-п>.

Підписано до друку 26.02.2020
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 60 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

